

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน



นายภูธร บ้านเนิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A SYNTHESIS OF RESEARCH ABOUT SCHOOLS' STUDENT CARE AND SUPPORT
SYSTEMS



Mr. Phutorn Bannern

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียน

โดย

นายภูธร บ้านเนิน

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

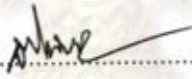
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์



.....คณบดีคณะครุศาสตร์

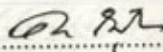
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



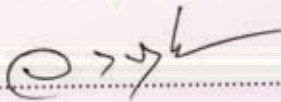
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)



.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)



.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.วิษณุ ทรัพย์สมบัติ)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภูธร บ้านเนิน: การสังเคราะห์งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน.
(A SYNTHESIS OF RESEARCH ABOUT SCHOOLS' STUDENT CARE AND SUPPORT
SYSTEMS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 123 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรูปแบบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยวิธีการ
สังเคราะห์งานวิจัย มีวัตถุประสงค์ย่อย 2 ประการ 1) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) เพื่อสังเคราะห์ความรู้และข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยเชิง
คุณภาพ จำนวน 13 เล่ม

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า

1. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท โดยศึกษาในประเด็น
วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ คือ ครู
โรงเรียนที่ศึกษาส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและใช้วิธีการสังเกตและการ
สัมภาษณ์เป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด

2. ผลการสังเคราะห์มีรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 3 รูปแบบ ที่มี
การดำเนินงาน 5 ขั้นตอน โดยใช้หลักของ PCDA ซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนี้

รูปแบบ "ร่วมมือทุกฝ่าย" เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ชุมชน เข้ามาร่วมกันวางแผน
กำหนดกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รูปแบบ "หลากหลายกิจกรรม" เน้นกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน และกิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหา ที่
หลากหลาย โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบ "ทำงานเป็นระบบ" เน้นการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มี
ความพร้อมและความมั่นคงในการดำเนินงานทุกด้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....
สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....
ปีการศึกษา.....2551.....

ลายมือชื่อ.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

##4984250327: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS: SYNTHESIS OF RESEARCH / STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEMS

PHUTORN BANNERN: A SYNTHESIS OF RESEARCH ABOUT SCHOOLS' STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEMS. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, Ph. D., 123 pp.

The purpose of this research was to synthesize the research of the student care and support system of school with 2 sub – purposes 1) for synthesis of the characteristic of student care and support system of school 2) for synthesis of knowledge and discovery from the research the student care and support system of school. Research method used was content analysis of qualitative research.

The results of research synthesis were :

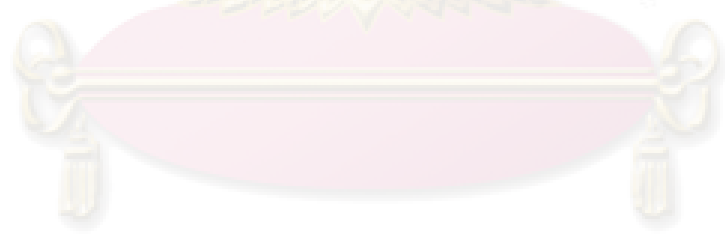
1. The majority of research reports was and master thesis that studied on development of the student care and support system. Data some were form teachers working in school under the Office of The Basic Education Commission. The most used collection method were observation and Interviews.

2. The result revealed three type of assistance that had five method with PDCA principle as :

The first, corporation system was the people in community planned to conducted the activities together.

The second, varied activities system was the student encouragement, prevention and problem solving was essential.

The third, procedure system was implemented the proceeding of student care and support system.



ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department:.....Educational Research and Psychology..... Student' s Signature:.....Phutorn B...

Field of Student:.....Educational Research..... Advisor' s Signature:.....Duangkamol T.

Academic Year:.....2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องด้วยความเมตตากรุณาและเอื้ออาทรอย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ซึ่งให้โอกาสผู้วิจัยได้เรียนรู้วิถีวิทยาการที่ผู้วิจัยสนใจ อันนำมาสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้วิจัยทั้งด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ขอขอบพระคุณที่ท่านให้กำลังใจ ติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนจนให้คำแนะนำที่มีคุณค่าซึ่งทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้วิจัยเสมอมา ตลอดระยะเวลาของการศึกษา ท่านได้วางรากฐานทางการวิจัยและปลูกฝังให้ผู้วิจัยได้เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมในทุกๆ ด้าน

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วิชณู ทรัพย์สมบัติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความชัดเจนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ตลอดระยะเวลาของการศึกษา ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทและบ่มเพาะความรู้ทางการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาศักยภาพทางการวิจัยจนนำมาซึ่งความสำเร็จในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณเจ้าของวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ท่านได้สรรคสร้างงานวิจัยที่ดีและสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้

ขอขอบคุณเพื่อน พี่และน้อง ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่เป็นกัลยาณมิตรซึ่งให้กำลังใจและคำแนะนำที่ดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ผู้ซึ่งช่วยเหลือ ให้กำลังใจมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ พร้อมมอบความสำเร็จและความภาคภูมิใจให้แก่คุณพ่อ บรรพต คุณแม่สมพงษ์และขอขอบคุณคุณพี่ประวิทย์ บ้านเนิน ครอบครัวที่มอบความรัก ความอบอุ่นและให้กำลังใจ สนับสนุนผู้วิจัยจนนำมาซึ่งความสำเร็จในครั้งนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	6
การสังเคราะห์งานวิจัย.....	33
การวิเคราะห์เนื้อหา.....	41
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์...	56
ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียน.....	62
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผลการวิจัย.....	87
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	89
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย.....	97
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
ภาคผนวก ค รายชื่อวิทยานิพนธ์ที่นำมาทำการสังเคราะห์งานวิจัย.....	105
ภาคผนวก ง ตารางผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน.....	107
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	123

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	สรุปขั้นตอนการดำเนินงาน.....	48
3.2	ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย.....	53
4.1	จำนวนงานวิจัยจำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัย.....	56
4.2	การสังเคราะห์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	63
4.3	รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน.....	77



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา...	21
2.2	กระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง.....	22
2.3	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	47
4.1	รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”.....	82
4.2	รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแบบ “หลากหลายกิจกรรม”.....	83
4.3	รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแบบ “ทำงานเป็นระบบ”.....	84



คุนยวิทยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ที่ทันสมัยรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมทั้งเชิงบวกและเชิงลบ รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจ การระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทางกรม สำนัญศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญ จึงได้ร่วมมือกับกรมวิชาการและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยมุ่งหวังว่าครูทุกคนให้ความดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งด้านการส่งเสริมในส่วนที่ดีของนักเรียน ด้านการป้องกันมิให้ปัญหาเกิดขึ้น หรือลุกลามมากขึ้น ทั้งนี้ให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่าย ทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูทุกคนในโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก ที่สำคัญในการดำเนินงาน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างใกล้ชิด ด้วยความรัก ความเมตตาที่มีต่อศิษย์

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นมิใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอ และได้มีการดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบ ที่มีกระบวนการทำงานมี หลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้ว ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสังคม ดังจะเห็นได้จาก ตอนหนึ่งของพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันอังคารที่ 28 พฤศจิกายน 2515 ได้กล่าวไว้ว่า “ เยาวชนทุกคน มิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำหรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์ นั้น จำต้องอาศัยผู้แนะนำ ควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุกๆ ด้าน รองลงมาจากบิดามารดา ” (กรมสุขภาพจิต, 2546) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ต้อง

คอยดูแลเอาใจใส่นักเรียน อบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จะเห็นว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไข 2545) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวทางการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ต้องบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ตลอดจนประสานความร่วมมือกับบิดา-มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งนำไปดำเนินการอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ ซึ่งในปัจจุบันนี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้แพร่หลายเข้าสู่โรงเรียนทุกโรงเรียนแล้ว ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของแต่ละโรงเรียนมีสภาพพื้นฐานที่แตกต่างกัน โรงเรียนจึงต้องมุ่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ในการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีทักษะชีวิตสามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยจัดให้มีกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีผู้ที่ศึกษาวิจัยมาแล้วทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งในเชิงปริมาณศึกษาเพื่อต้องการทราบถึงระดับการปฏิบัติงานว่าอยู่ในระดับใด และมีปัญหาอยู่ในระดับใด มีการศึกษาทั้งมุกกว้าง และศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ประหยัด ตีเพ็ญ, 2546; กิตติภาพ เกาแก้ว, 2547; ชมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา, 2547) ส่วนในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาสภาพและการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน(นันทพงศ์ พุทธชาติรัตน์, 2546; สุธิดา ภักดีบุญ, 2548) แต่ยังไม่พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

และสรุปรวบรวมให้เป็นระบบ การสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ได้สารสนเทศในเรื่องนี้ เพราะการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำหน่วยย่อยๆ หรือส่วนต่างๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกันมาบรรยายสรุปรวมให้เป็นเรื่องเดียวกัน จนเกิดองค์ความรู้และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้นๆ

การสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) เป็นวิธีวิทยาการวิจัยในอีกลักษณะหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเป็นการนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยหลายเรื่อง que ศึกษาปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกันมาสรุปรวมให้ได้เป็นคำตอบที่เป็นข้อสรุปตอบคำถามวิจัยที่ต้องการ ทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์อย่างลุ่มลึกเกินกว่าระดับความรู้ความเข้าใจที่นักวิจัยจะได้จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และสามารถจำแนกออกได้ 2 ประเภท คือ การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการทางสถิติเข้ามาช่วยสังเคราะห์โดยการคำนวณค่าหรือดัชนีมาตรฐานของผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ สรุปและอ้างอิง ส่วนการสังเคราะห์อีกประเภทหนึ่ง คือ การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) ซึ่งเป็นการรวบรวมเรื่องต่างๆ ที่ต้องการสังเคราะห์เข้าด้วยกัน และสรุปออกมาโดยผู้สังเคราะห์จะต้องสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่องและบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น (อุทุมพร จามรมาน, 2527; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530)

ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จัดทำมีประโยชน์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการสังเคราะห์งานวิจัยคุณภาพ เพื่อศึกษาว่ามีรูปแบบหรือแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมีลักษณะเป็นอย่างไร สารสนเทศที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนต่างๆ ที่จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

คำถามวิจัย

1. งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีผู้ศึกษาไว้ มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่สังเกตได้จากงานวิจัยมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
2. สังเคราะห์ความรู้และข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจงในการเลือกแหล่งข้อมูล งานวิจัยที่เป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของนิสิต/นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี 2542 – 2550 ซึ่งสืบค้นได้จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทยของศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยีไทย (TIAC)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง รูปร่าง โครงสร้าง แบบแผน กระบวนการ ขั้นตอนหรือกิจกรรม ที่สอดคล้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีบุคลากรหลักเป็นครูที่ปรึกษา ซึ่งในการดำเนินงานต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ดังนี้

- 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน เช่น การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกัน และแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้มาจากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักวิชาการมิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

- 2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเมื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หมายถึงนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหามาตามเกณฑ์การคัดกรองซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งใน

การหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ
จำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง

2.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน เช่น
การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Home room) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มคัดกรอง ให้มีคุณภาพมากขึ้นได้
พัฒนาเต็มศักยภาพมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยนักเรียนในกลุ่มปกติไม่เน้น
นักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และช่วยนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติมี
คุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

2.4 การป้องกันและการแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลเอาใจใส่กับนักเรียนทุก
คนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษอย่างใกล้ชิดเพื่อหาแนวทาง
ป้องกันและจัดกิจกรรมช่วยเหลือให้กับนักเรียนอย่างมั่นคง

2.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มี
ปัญหา ยากต่อการแก้ไข และมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ
ด้านพร้อมกับแจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบทันที เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือ
อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

3. การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การนำหน่วยย่อยๆ หรือส่วนต่างๆ ของผลการวิจัยที่
เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มาทำการ
วิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้คำตอบหรือข้อสรุปของปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจน
และเป็นระบบ

4. การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อความและเอกสารอย่างเป็น
ระบบ โดยการบรรยาย ซึ่งต้องทำอย่างมีเป้าหมาย มีเหตุผลตามแนวคิด ทฤษฎี และจัดหมวดหมู่
อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปสรุปผลที่ต้องการศึกษาได้อย่างครอบคลุม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับผลงานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จะ
ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของแต่ละโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ให้สารสนเทศแก่โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทางและวางแผนการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการสังเคราะห์งานวิจัย ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์งานวิจัย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความหมาย แนวคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมาย แนวคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลัก ในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

จำลอง สายใจ (2546) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

ณรงค์ชัย สุปิพรวัลย์ (2546) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน

ประหยัด ตีเพ็ญ (2546) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

เรืองยศ อุตระศาสตร์ (2546) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นการดำเนินงานพัฒนาดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างกรมสามัญศึกษา กรมสุขภาพจิตและกรมวิชาการ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

กิตติภพ เกาแกกกุล (2547) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือมีการดำเนินงานตามองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

จากความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผู้ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน โดยต้องมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีบุคลากรหลักเป็นครูที่ปรึกษา ซึ่งในการดำเนินงานต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

แนวคิดหลักในการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและที่แตกต่างกันเนื่องจากความเป็นปัจเจกบุคคลนั่นเอง
2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน

2. การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยสรุปได้ ดังต่อไปนี้
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่มีการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ดังนั้นจึงขออาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษา สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบใน สพฐ. ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ สพท. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมให้ สพท. มีระบบติดตามประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน ซึ่งบทบาทหน้าที่ประกอบด้วย การนำนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตาม ประเมินผล และรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

3. สถานศึกษา

สถานศึกษา เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่นๆ

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทในด้าน บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง และเครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ และการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

3.2 ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขช่วยเหลือ ส่งต่อ และรายงานผล

3.3 ครูประจำวิชา / ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

3.4 ครูแนะแนว

ครูแนะแนว เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีบทบาทในการสนับสนุน ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา จัดกิจกรรมแก้ไขช่วยเหลือ

3.5 ครูหัวหน้าระดับชั้น

มีบทบาทหน้าที่ในการติดตาม กำกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง

3.6 นักเรียน

นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือ และให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินงาน โดยการให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน และทางโรงเรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.7 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงมีบทบาทในการสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา แก้ไข

4. ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชน เป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะทำให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง / ชมรม / สมาคมผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน

4.1 ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง เป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจ และให้ความอบอุ่น สนับสนุนให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ให้นักเรียนได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ และศักยภาพของตนเอง

4.2 ชุมชน

ชุมชน เป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็ก บุคคลทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม จึงมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงาน โดยจัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนา นักเรียน ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดี สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยเขต สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การปกครองพิเศษ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งมีความสามารถในการสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ
2. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม

3. ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียน ตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด
5. ติดตามผล สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. ให้ความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ
7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินการมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ (กรมสามัญศึกษา, 2544) ซึ่งมีขั้นตอนดังแผนภาพที่ 2.1

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อ

องค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไป แต่จะมีวิธีการและเครื่องมือดำเนินการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ด้วยนักเรียนแต่ละคนในความคิดแล้วรับผิดชอบมีความแตกต่างกันทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ดังนั้นสภาพปัญหาต่างๆ จึงไม่เหมือนกัน พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกจึงเป็น 2 ด้าน คือ ด้านที่เป็นบวก หรือเรียกว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และด้านที่เป็นลบ หรือเรียกว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การรู้จักข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลจะทำให้เข้าถึงปัญหาได้ใกล้ชิดมากขึ้น การดำเนินการขั้นต่อไปก็ทำให้สะดวกขึ้น และ

ผิดพลาดน้อย ดังนั้นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนจึงมีความสำคัญต่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บรวบรวมให้เป็นหลักฐานด้วย (กรมสามัญศึกษา, 2544)

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เป็นข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่ใช่เกิดจากข้อมูลความรู้สึก หรือการคาดเดามี 3 ด้าน คือ

1. ด้านความสามารถ ประกอบด้วยข้อมูล

1.1 ด้านการเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย หนีเรียน เป็นต้น

1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ ได้แก่ บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษด้านกีฬา ด้านดนตรี ด้านศิลปะ ฯลฯ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เป็นต้น

2. ด้านสุขภาพ ประกอบด้วยข้อมูล

2.1 ด้านร่างกาย ได้แก่ ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น ฯลฯ อวัยวะทางร่างกายครบถ้วน ฟัน เล็บ ผม โรคภูมิแพ้ กลุ่มเลือด เป็นต้น

2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม ได้แก่ อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล ความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งสมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว ซ้ำอาย ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจ ตกใจง่าย กลัว ชอบลี้ภัยขโมยน้อย เป็นต้น

3. ด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อมูล

3.1 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน ต่อวัน ต่อสัปดาห์ เป็นต้น

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ จำนวนพี่น้อง บุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดามารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดสุรา การพนัน เป็นต้น

ดังนั้นการที่จะได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อที่จะได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น จะต้องมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เหมาะสมถูกต้องชัดเจน

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

วิธีการ และเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่จะให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนครบทุกด้าน (ด้านความสามารถ และด้านครอบครัว) นั้นควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายที่สำคัญ ได้แก่

1. ระเบียบสะสม

ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือในรูปแบบเอกสาร เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจกับนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสงสัยหรือมีข้อสังเกตบางประการ จะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามกับนักเรียนโดยตรง สอบถามจากครูคนอื่น ๆ หรือเพื่อนๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่างๆ ด้วย สำหรับรูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียนอาจจะแตกต่างกัน แต่ทุกโรงเรียนจะครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทุกด้าน (ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว) และเนื่องจากข้อมูลที่ได้จากระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จะต้องเก็บไว้เป็นความลับ และเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การเก็บข้อมูลจากระเบียบสะสมควรเก็บอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา โดยส่งระเบียบสะสมต่อไปให้ครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาถัดไป

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือสำหรับคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางในการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล หัวหน้าคณะ ได้วิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย เนื่องจากแบบประเมินพฤติกรรมเด็กได้พัฒนาจาก Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศยุโรปมีแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ประเมินเด็ก
2. ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก
3. ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

โดยที่แบบประเมินทั้ง 3 ชุด จะมีจำนวน 25 ข้อเท่ากัน โรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้นโดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ

ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่เพียงพอหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการหรือเครื่องมืออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่นๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นองค์ประกอบแรกของกระบวนการช่วยเหลือนักเรียน การรู้จักนักเรียนอาจจะรู้จักโดยศึกษาจากข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนหรือศึกษาจากระเบียบสะสม หรือใช้แบบประเมินพฤติกรรมหรือเครื่องมืออื่นๆ จะทำให้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือนักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการ เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตรงกับปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ผลจากการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ว่าคุณจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ ครูที่ปรึกษาต้องทำการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ต้องระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ อาจมีผลเสียต่อนักเรียนภายหลังได้

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใด จึงจะจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา

การคัดกรองนักเรียนเป็นวิธีการแยกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มที่มีปัญหา โดยพิจารณาข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ รวมกับเกณฑ์ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือคัดกรองแยกนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

(กรมสามัญศึกษา, 2544; กรมสุขภาพจิต, 2544)

วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้และมีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)

กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียน หรือนอกห้องเรียนก็ได้ ให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะ การตัดสินใจ

การจัดกิจกรรมโฮมรูม มีแนวดำเนินการดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูมโดยยึดความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูมดังนี้

- 1.1 สสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม
- 1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน หรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นๆ เป็นที่ทันสมัย
- 1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้ง ควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนและหลังการดำเนินการในรูปแบบบันทึกรวมทั้งสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง

1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน

2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งโดยมีจุดหมาย เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินการตามนั้น สามารถยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อ และวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัย

3. วิธีการผสมผสานโดยยึดตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

2. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้านโรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน จะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ ความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน

แนวทางในการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง

ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุม

1. การเตรียมการ

ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุม โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมชัดเจน

2. การสื่อสาร

ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังการพูด ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือต่อต้านจากผู้ปกครอง ใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียนแสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง หรือ แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมในการประชุม

การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมนั้น จำเป็นต้องจัดกิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน แล้วให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครองในการประชุมแต่ละครั้งครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ดังนี้

4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง

4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

การส่งเสริมนักเรียน เป็นวิธีการที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงกระตุ้นให้นักเรียนทุกคน อาจใช้กิจกรรมโฮมรูม หรือกิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งทั้ง

กิจกรรมโฮมรูมและกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนั้นหากทั้งครูและผู้ปกครองได้ร่วมมือกันจัดขึ้น กิจกรรมทั้งสองจะตรงตามจุดประสงค์สามารถส่งเสริมนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา นั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งป้องกันและแก้ไข้ปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป (กรมสามัญศึกษา, 2544; กรมสุขภาพจิต, 2544)

วิธีการและเครื่องมือเพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายวิธีการแต่สิ่งทีครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น

ครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษา ดังนี้

1.1 สร้างสัมพันธภาพ

1.2 พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา

1.3 กำหนดวิธีการ และดำเนินการแก้ไข้ปัญหา

1.4 ยุติการปรึกษา

2. การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน

ครูที่ปรึกษาสามารถคิดกิจกรรมเพื่อการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนได้หลายแนวทาง สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็น คือ

2.1 การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2 การใช้กิจกรรมในห้องเรียน

2.3 การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

2.4 การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม

2.5 การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน

1. การรักษาความลับ

1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่ให้เกียรตินักเรียน

1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้

1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. การแก้ไขปัญหา

2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ

2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่งก็อาจจะไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่งได้

การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนมี 2 ลักษณะ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะ มีกระบวนการที่มีหลักการโดยเฉพะ กล่าวคือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น จะมีการสร้างสัมพันธภาพ การพิจารณาทำความเข้าใจปัญหา การกำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา และการยุติการปรึกษา ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น จะใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรกิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยมีข้อพึงระวังและควรตระหนักถึงการรักษาความลับ การแก้ไขปัญหานักเรียนด้วย

5. การส่งต่อนักเรียน

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาอาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ ก็ควรจะดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ (กรมสามัญศึกษา, 2544; กรมสุขภาพจิต, 2544) คือ

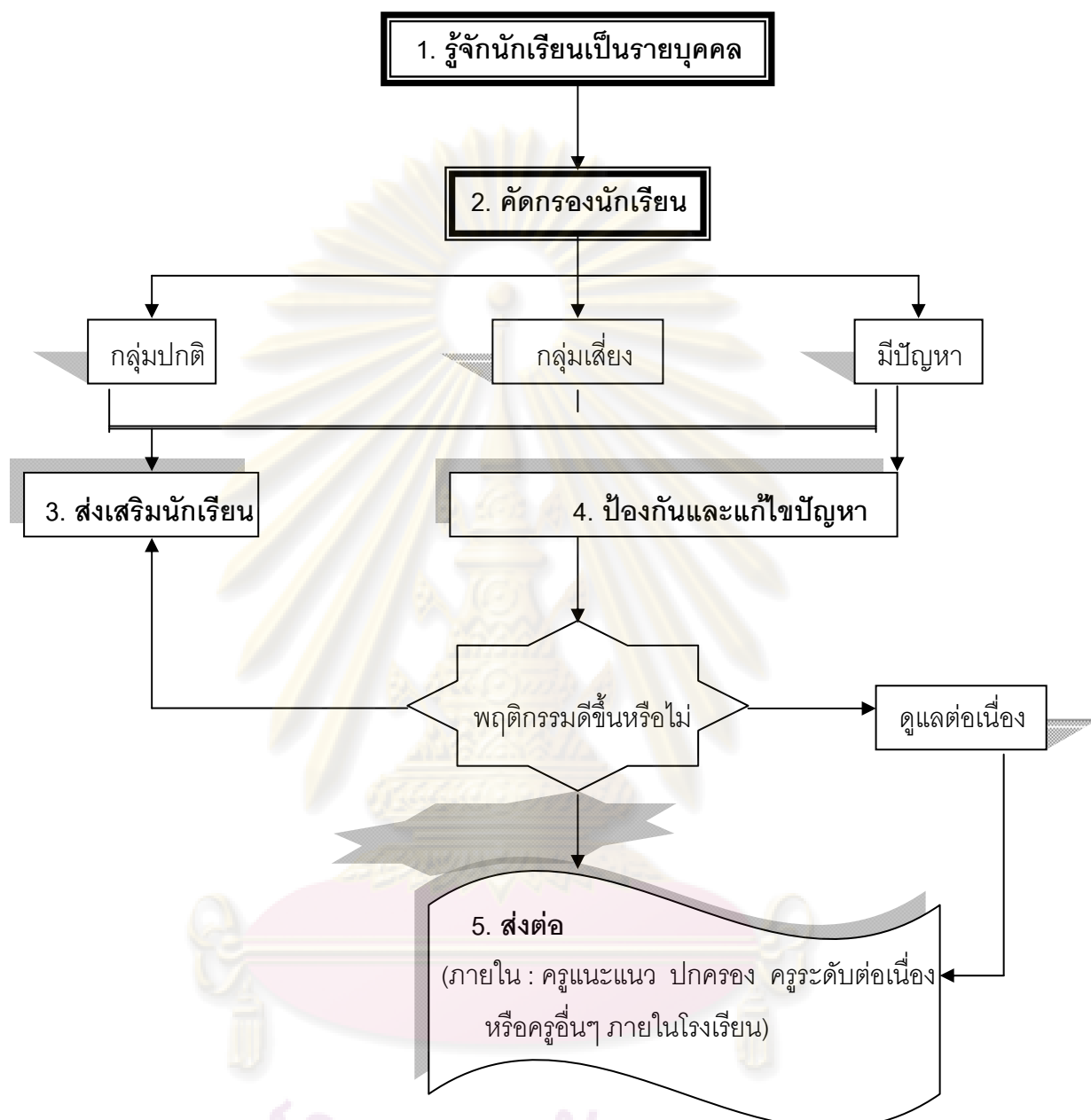
1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง ควรส่งต่อไปยัง ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง นักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย อาจส่งต่อไปยังครูพยาบาล หรือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนอาจส่งต่อไปยังครู

ประจำวิชา ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือครูปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก สำหรับกรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือนักเรียน ดังแผนภาพที่ 2.2

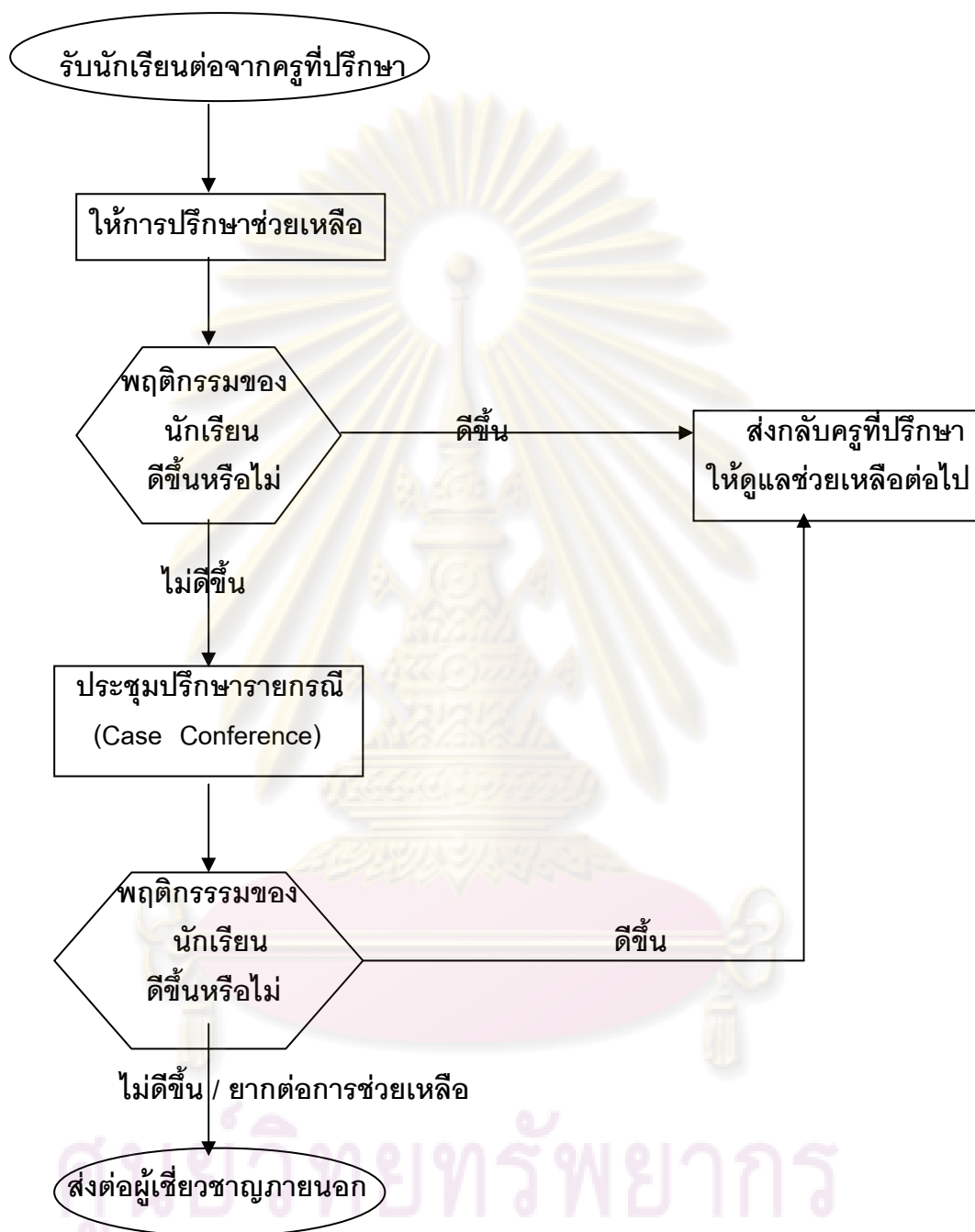


ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภาพที่ 2.1 องค์ประกอบการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย ,2549.



แผนภาพที่ 2.2 กระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียนของครูแนะแนว / ฝ่ายปกครอง

ที่มา : กรมสุขภาพจิต, 2544.

ขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

วิจิตร พันธุ์สวัสดิ์สกุล (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็น การศึกษานักเรียนที่มีปัญหาการเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาลearning ของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่ความรู้สึกหรือ การคาดเดา

ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนี้เป็นการรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้าน ความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ซึ่งทำให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น (จำลอง สายใจ, 2546) และได้สอดคล้องกับ อำนวยผล สระพรหม (2546) ได้กล่าวว่า ครูได้ ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้าน ครอบครัว เพื่อรู้จักนักเรียนอันจะนำไปสู่การช่วยเหลือ

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา การจัดกลุ่มสามารถพิจารณาได้หลายวิธี เช่น ใช้ แบบประเมิน SDQ ของกรมสุขภาพจิต การสังเกตพฤติกรรม การสอบถาม การสัมภาษณ์ การ จัดกลุ่มจะทำให้ครูที่ปรึกษาสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง (ณรงค์ชัย साไพรวลัย, 2546) ซึ่งได้สอดคล้องกับ จารุวรรณ รัตนมาลี (2547) และอำนวยผล สระพรหม (2546) ได้กล่าวว่า ใน การพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่ม เสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

3. การส่งเสริมนักเรียน

ณรงค์ชัย साไพรวลัย (2546) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้ นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกัน นักเรียนมิให้อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มี ปัญหา กลับมาเป็นกลุ่มปกติและมีคุณภาพ ซึ่งได้สอดคล้องกับ นันทพงศ์ พุกษชาติรัตน์ (2546) และวิจิตร พันธุ์สวัสดิ์สกุล (2546) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนและการจัด กิจกรรมเสริมให้นักเรียนที่เรียน ติดยากกลับมาเรียนตามปกติ เช่น กิจกรรมไฮมูม กิจกรรมประชุม ผู้ปกครองในชั้นเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา เป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนที่หนีเรียนต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนพร้อมหาแนวทางช่วยเหลือ เพื่อแก้ไข้ปัญหาการหนีเรียนให้ได้ผลต่อไป (วิจิตรพันธ์สวัสดิ์สกุล, 2546) ซึ่งได้สอดคล้องกับ ณรงค์ชัย สภาไพรวลัย (2546) และเรื่องยศ อุตตราศาสตร์ (2546) ได้กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาควรเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา จำเป็นอย่างมากที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม

5. การส่งต่อนักเรียน

ในกระบวนการที่ผ่านมาอาจมีกรณีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อมี 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน หมายถึงการส่งต่อภายในโรงเรียน และการส่งต่อภายนอก หมายถึง การส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก (ณรงค์ชัย สภาไพรวลัย, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับ จารุวรรณ รัตนมาลี (2547) และสุเทพชะโลธาร (2547) ได้กล่าวว่า ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้นหรือแย่งก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน พร้อมแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทันที

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยกระบวนการ มีความสำคัญมากต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งกระบวนการทั้ง 5 ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มของงานวิจัยที่ทำการศึกษาร่วมกันไว้ด้วยกัน เพื่อง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูลให้ที่เป็นระบบ และนำมาใช้ได้สะดวก ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร มีทั้งหมด 6 เรื่อง ดังนี้

จำลอง สายใจ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบุคลากรผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการจัดระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน และการศึกษาดูงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปฏิบัติงานจากเดิมที่ไม่ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบสามารถดำเนินการจัดระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการขั้นตอนได้ครบถ้วน พฤติกรรมนักเรียน จากการทำบุคลากรได้มีข้อมูลดำเนินการในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ เอาใจใส่เด็กนักเรียนมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิม คือ นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมากขึ้น และก่อนการพัฒนาพบว่าปัญหาของนักเรียนมาจากครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่มีเวลาในการจัดเก็บข้อมูล และอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลไม่เพียงพอ

เทพนิมิต บางแสง (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาด้านพฤติกรรม โรงเรียนสงวนศรีวิทยาคม อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาด้านพฤติกรรม โรงเรียนสงวนศรีวิทยาคม อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีการพัฒนาทั้งด้านความรู้ เจตคติและด้านการปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาด้านพฤติกรรมดีขึ้น หลังการอบรมครูมีความรู้ มีเจตคติที่ดี ส่วนการปฏิบัติการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบความสำเร็จมีเพียง ร้อยละ 50 ผู้ศึกษาจึงดำเนินการต่อ พบว่าครูสามารถให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ประหยัด ตีเพ็ญ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาศักยภาพด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการใช้กระบวนการนิเทศภายใน ของโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาที่พบในการพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูยังไม่สามารถวางแผนจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูยังไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา ยังไม่ดีเท่าที่ควร (2) หลังจากได้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นของตอน หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ 1) ด้านพฤติกรรมพัฒนาตัวเองของบุคลากร บุคลากรที่ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี 2) ด้านพฤติกรรมพัฒนาตนเองของนักเรียน นักเรียนมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่ดีในการศึกษาเล่าเรียน 3) ด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนได้นำเนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

ร่วมมาใช้ในกระบวนการบริหารด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

พัฒนา อนนทสีทา (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนธัญญาพัฒน์วิทย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญญาพัฒน์วิทย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการพัฒนาพบว่าครูไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติ มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาเพียงผู้เดียว ทำให้การปฏิบัติงานบางขั้นตอนล่าช้า เนื่องจากนักเรียนภายใต้การดูแลมีจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างทั่วถึง จึงมีการพัฒนาการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการนำคณะครูไปศึกษาดูงาน อบรมให้ความรู้แนวทางการปฏิบัติงานโดยผู้เชี่ยวชาญ หลังการพัฒนาพบว่า ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทำงานโดยประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย

กิตติภพ เกาแก้ว (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหาน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาคูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหาน จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาคูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก ครั้งนี้ทำให้เกิดการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูที่ปรึกษา คือครูที่ปรึกษามีความตระหนักและทำงานเป็นระบบ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือทันทีและตรงกับปัญหาอย่างไรก็ตามยังมีบางประเด็นที่ยังเป็นจุดอ่อนที่จะต้องพัฒนาและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือการจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองควรต้องทำอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการนิเทศกำกับติดตาม

ทวีศักดิ์ สนั่น (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคูที่ปรึกษาด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสวายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาคูที่ปรึกษาด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสวายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันการดำเนินงานและปัญหาต่อการพัฒนาพบว่าครูที่ปรึกษาไม่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่ได้นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ และยังไม่สามารถวางแผนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนกระบวนการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้หลังจากดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานการมอบหมายงาน การ

นิเทศกำกับติดตามในวงรอบที่ 1 พบว่ากรอบการศึกษาค้นคว้า ทั้ง 5 ด้าน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันแก้ไขปัญหาและการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาที่มีการพัฒนาตนเองในด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ใช้เครื่องมือหลากหลายขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว การคัดกรองนักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูล จัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ เสี่ยง / มีปัญหาได้ การส่งเสริมนักเรียนมีการส่งเสริมที่หลากหลาย การป้องกันและแก้ไขปัญหามีการนำข้อมูลไปใช้แก้ปัญหาอย่างได้ผล การส่งต่อนักเรียนมีการใช้ข้อมูลในการแก้ไขพฤติกรรมและวิธีการส่งต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหาสัมพันธ์ภาวะพร่องครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ เรียนรู้อย่างมีความสุข มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

จากงานวิจัยทั้ง 6 เรื่องข้างต้นที่ได้นำเสนอไปแล้วจะเห็นว่าบางเรื่องยังมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านของความไม่เข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำไปสู่การวางแผนการปฏิบัติงานไม่ได้ อุปสรรคไม่เพียงพอ และไม่มีเวลาในการจัดเก็บข้อมูล แต่เมื่อได้รับการพัฒนาแล้วครูมีความพร้อมมากขึ้น สามารถนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ได้ค่อนข้างดี

กลุ่มที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน มีจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

บุญหนา ศรีลาดเลา (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคม กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคม กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเทคนิคกระบวนการดำเนินงานหลายประการ บุคลากรในโรงเรียนบางส่วนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องมีการกระตุ้นและการสร้างความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงจัดอบรมสัมมนาเชิงวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อนการพัฒนาบุคลากร ระดับการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อย หลังการพัฒนาพบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผลการดำเนินงานมีอุปสรรค คือ กิจกรรมโฮมรูมที่ได้ผลยังไม่น่าพอใจ ปัญหาอุปสรรคเกิดจากนักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจ ขาดความรับผิดชอบ ไม่ให้ความร่วมมือ และขาดการเยี่ยมบ้านนักเรียน ดังนั้นในวงรอบที่ 2 จะเริ่มต้นกระบวนการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเฉพาะในส่วนที่ยังเป็นปัญหา คือการเยี่ยมบ้านนักเรียนและเทคนิคการสื่อสารกับผู้ปกครองของครูที่ปรึกษา หลังการดำเนินการทุกคนมี

ความพึงพอใจกับการดำเนินงานครั้งนี้ ส่วนความต้องการในการดำเนินงานในครั้งนี้ คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม ด้านความช่วยเหลือจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง

วิจิตร พันธุ์สวัสดิ์สกุล (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอแม่จาศรี จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอแม่จาศรี จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยวิจัยพบว่า 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ อาจารย์ที่ปรึกษาทุกคนมีความเข้าใจในบทบาทและระบบปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา และเกิดความตระหนักในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมีความชัดเจนเป็นระบบ และปัจจุบันหากอาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรม ควรมอบหมายให้หัวหน้าห้องเป็นผู้รายงานความเคลื่อนไหวให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) การกำกับติดตาม อาจารย์ที่ปรึกษาทำแผนการกำกับติดตามให้มีประสิทธิภาพและกระชับและรวดเร็วยิ่งขึ้น และได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ประจำวิชาด้วย เช็ดเวลาเรียนทุกคาบเรียน มีเอกสารการบันทึกเวลาเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการกำกับ ติดตามนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้ทันที

สัมพันธ์ อุบุญญ์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคำชะอีพิทยาคม จังหวัดมุกดาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคำชะอีพิทยาคม จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนการเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน จากการศึกษา รวบรวมปัญหาพฤติกรรมนักเรียนและเสนอแนะให้ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน ผู้บริหารสถานศึกษาทำการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคำชะอีพิทยาคม 2) ขึ้นตามปฏิบัติตามแผนและทดลองใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการจากการนิเทศติดตามงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่ากลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และเสนอแนะให้มีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเห็นควรจัดดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมโรงเรียน 3) ผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคำชะอีพิทยาคม จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการดำเนินงานพบว่า ผู้ปกครองและครูที่ปรึกษา ขาดความชำนาญในการประสานงาน และการบริหาร ขาดเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาที่ชัดเจน

อัฉรี พูลเพิ่ม (2546) การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกันทรารมณีน อำเภอกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกันทรารมณีน อำเภอกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกันทรารมณีน นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 21 คน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหา โดยมีหลักเกณฑ์ตามความรุนแรงและความถี่ของพฤติกรรมซึ่งนักเรียนกลุ่มมีปัญหาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนบ่อยๆ จนสังเกตได้หลังจากใช้กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียนที่มีปัญหา คือการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนที่มีปัญหาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นโดยความช่วยเหลือจากเพื่อนที่มีความสามารถ หรือมีจุดเด่นจุดแข็งในด้านต่างๆ ได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และผู้ปกครองเกิดความตระหนักและมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และรับทราบถึงปัญหานักเรียนที่พบในโรงเรียน โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง และยังมีปัญหาคือขาดความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชน

ประพล ตระการไทย (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กลยุทธ์ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนา ทำให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนารีนุกูล เป็นไปตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ครูมีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการดำเนินงาน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน มีความภาคภูมิใจ และศรัทธาต่อการดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินงานมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลทุกกระยะอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนได้รับการช่วยเหลือตรงตามสภาพปัญหา ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม ครูผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง เกิดความพึงพอใจผลการพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนารีนุกูล สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหานักเรียนอื่นได้เป็นอย่างดี

สุเทพ ชะโลธาร (2547) การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนวัชบุรีวิทยาคม อำเภอธวัชบุรี เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนวัชบุรีวิทยาคม อำเภอธวัชบุรี เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนวัชบุรี

วิทยาคม ตามองค์ประกอบ 5 ประการ มีผลทำให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินงานพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น มีแนวคิดและทักษะในการดำเนินกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน เป็นอย่างดีมีความเชื่อมั่นเกิดความพึงพอใจ ศรัทธาในการดำเนินงานของโรงเรียน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดีและยั่งยืน บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน

จากการศึกษางานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง พบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังมีปัญหาในด้านการประสานงานระหว่างครูกับผู้ปกครอง ในการบริหารขาดเครื่องมือในการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือของชุมชน ด้านการนิเทศ ติดตาม และด้านความช่วยเหลือจากผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่เมื่อได้มีการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้การดำเนินงานดีขึ้น และนำไปพัฒนานักเรียนได้ค่อนข้างดี

กลุ่มที่ 3 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการดำเนินงาน มีจำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

นันทพงศ์ พุทฺธชาติริตน์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อเปรียบเทียบระบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมยังอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อ และคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลนักเรียนได้แก่นักเรียนให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง มีความผิดพลาดในการคัดกรองนักเรียน นักเรียนมีปัญหาแล้วไม่ปรึกษาครู เป็นต้น

เรื่องยศ อุตฺรศาสตร์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ

“มาก” เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับ “น้อย” เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อ และด้านการคัดกรองนักเรียน (3) ความต้องการในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับ “มาก” เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ

จาวรรรณ รัตนมาลี (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะครูคือผู้ที่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดตรงจากผู้ปกครอง ครูที่ได้ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้รู้สภาพปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการดำเนินการประเมินตนเองด้านความสามารถในการดำเนินการ และความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีปัญหาในระดับน้อย ส่วนแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการบริหาร ผู้บริหารควรบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน ด้านการคัดกรองนักเรียน ระบบการคัดกรองนักเรียนสามารถแก้ไขนักเรียนได้ตรงปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมนักเรียนอย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณรองรับ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา โรงเรียนควรมีระบบการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียนอย่างรูปธรรมมีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณรองรับ ด้านการส่งต่อเห็นว่า

โรงเรียนควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจน ส่วนในด้านการดำเนินการอื่นๆ พบว่าโรงเรียนควรมีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัญหา คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม ด้านงบประมาณในการดำเนินงาน ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง และด้านความร่วมมือจากชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 เรื่องที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยภาพรวมยังมีปัญหาในด้านของนักเรียนให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง ด้านการนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ด้านงบประมาณในการดำเนินงาน และด้านความร่วมมือจากผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนควรมีแบบแผน การจัดกิจกรรมที่ชัดเจนในการดำเนินงาน มีงบประมาณรองรับ มีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง

กลุ่มที่ 4 งานวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการดำเนินงาน มีจำนวน 1 เรื่อง ดังนี้

ณรงค์ชัย สาไพวัลย์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับ คือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและการแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อ (2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ การป้องกันและการแก้ไขปัญหา การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การส่งเสริม ยกเว้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนควรมีคณะกรรมการการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบสารสนเทศ โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และโรงเรียนควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับ คือ ด้านครูประจำชั้นและครูที่เกี่ยวข้อง ด้านนักเรียน และด้านการดำเนินงานของโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนควรมีการนิเทศ ติดตาม อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการพัฒนาคู่มือโดยการจัดอบรม

กลุ่มที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยพหุเทศะกรณีศึกษา มีจำนวน 1 เรื่อง

สุธิตา ภัคดีบุญ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 2) เพื่อศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 4) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรณีศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน มีลักษณะ ดังนี้ 1) การวางแผนการดำเนินงาน มีการรับทราบนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ และกำหนดโครงสร้างการทำงานที่เป็นระบบ 2) การดำเนินงานตามแผนมีการวิเคราะห์ปัญหา และความพร้อมของโรงเรียน การให้ความรู้แก่บุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา การคัดเลือกกิจกรรมในโครงการดำเนินการโดยการประชุมบุคลากร 3) การตรวจสอบและประเมินผล มีการติดตาม ประเมินจาก 2 ส่วน คือ บุคลากรจากฝ่ายบริหารและทีมประเมินในโรงเรียนและจากหน่วยงานภายนอก 4) การปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานมีการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน

(2) กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้ระเบียบสะสม การเยี่ยมบ้าน 2) การคัดกรองนักเรียนแบ่งออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา 3) การส่งเสริมและพัฒนา โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียน 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 5) การส่งต่อมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การส่งต่อภายในโรงเรียน และการส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง (3) ปัจจัยสนับสนุนร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การสนับสนุนจากบุคลากรฝ่ายบริหาร ความร่วมมือและความเสียสละของครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (4) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ภาระงานที่เพิ่มขึ้นของครู-อาจารย์ นักเรียนขาดความร่วมมือ (5) แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานร่วมกัน คือ การสร้างความตระหนักให้อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นความสำคัญ ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติเชิงบวกในการดำเนินงาน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่า โรงเรียนมีการใช้ระบบการดำเนินงานครบทั้ง 5 ขั้นตอน และ ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ความร่วมมือความเสียสละจาก ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ในด้านภาระหน้าที่ของครูเพิ่มมากขึ้น แนวทางในการแก้ปัญหาคือ สร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

Dickstein (1971 อ้างถึงใน เรืองยศ อุตรศาสตร์, 2546) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชอบ พบว่า นักเรียนชายนิยมผู้ให้คำปรึกษาเพศชายมากกว่า และนักเรียนหญิงเองก็ชอบผู้ให้คำปรึกษาเพศหญิงมากกว่า และเปอร์เซ็นต์นักเรียนหญิงที่ต้องการไปรับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาชายมีมากกว่า นักเรียนชายที่ต้องการไปรับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาเพศหญิง

The Calhoun School (2003) ได้มีการนำระบบการให้คำปรึกษาไปใช้ในโรงเรียน โดยยึดหลักที่ว่านักเรียนแต่ละคนก็จะมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่แตกต่างกัน จึงจัดให้มีครูหรือทีมที่คอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง โดยที่ครูที่ปรึกษาของนักเรียน จะมีโอกาสพบปะกับผู้ปกครองของนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง แต่จะมีความแตกต่างระหว่างนักเรียนประถมและมัธยมในการทำหน้าที่ของครูที่ปรึกษา คือ นักเรียนระดับประถม จะมีครูที่ปรึกษา หรือทีมที่ปรึกษา เป็นครูประจำชั้น เป็นครูประจำวิชาหรือครูประจำชั้นที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่นักเรียนระดับมัธยม จะมีการคละระดับชั้นเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนหลายระดับ ซึ่งนักเรียนสามารถร่วมกันเลือกครูที่ปรึกษาที่เขาต้องการ มาดูแลได้ ครูที่ปรึกษาจะดูแลนักเรียนในด้านการเรียน ในด้านสังคม ความเป็นอยู่ รวมทั้งประสานงานระหว่างโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น พบว่า บทบาทของการให้คำปรึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียนทั้งในด้านการเรียน การเข้าสังคม สภาพความเป็นอยู่ ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแลนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์งานวิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความหมายและความจำเป็นในการสังเคราะห์งานวิจัย
2. พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย
3. ประเภทและขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและความจำเป็นในการสังเคราะห์งานวิจัย

ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทุมพร จามรมาน (2531) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์ว่าหมายถึง การนำส่วนย่อยมาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่า การสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) หรือการปริทัศน์งานวิจัย (research review) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการ

สุภา ฌ สุโหลง (2545) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำหน่วยย่อยๆ หรือส่วนต่างๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันทั้งที่เป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันมาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ และนำมาบรรยายสรุปปรวมกัน ให้เป็นเรื่องเดียวกันจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจน

ธารินี พลเยี่ยม (2547) การรวบรวมงานวิจัยหลายๆ เรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการเชิงคุณภาพ และนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ และเป็นคำตอบของปัญหาวิจัยที่ต้องการ

จากความหมายต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยได้ดังนี้ การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การนำหน่วยย่อยๆ หรือส่วนต่างๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มาทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้คำตอบหรือข้อสรุปของปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

ความจำเป็นที่ต้องมีการสังเคราะห์งานวิจัย

กิจกรรมที่สำคัญต่อความก้าวหน้าของศาสตร์กิจกรรมหนึ่งที่นักวิชาการและนักวิจัยจำเป็นต้องทำคือการบูรณาการข้อความรู้ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยต่างๆ เพื่อให้รู้ชัดถึงสภาวะปัจจุบันของข้อค้นพบอันจะเป็นประโยชน์โดยทั่วไปในการเข้าใจเครือข่าย พรมแดน การสะสมและการออกมาของข้อความรู้ในศาสตร์นั้นๆ

ในอดีตเมื่อปริมาณงานวิจัยมีไม่มากนัก นักวิจัยมักบูรณาการข้อค้นพบจากการวิจัยต่างๆ โดยการอ่านรายงานการวิจัยแล้วจับประเด็นที่เป็นผลสรุปของงานวิจัยออกมาบรรยายผลการบูรณาการในลักษณะของการบรรยายนี้มักมีความแตกต่างกันตามประเภท ตามความรู้และความเชี่ยวชาญในการจับประเด็นตลอดจนจุดเน้นของผู้สังเคราะห์ (อุทุมพร จามรมาน, 2527)

ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัยมีเพิ่มมากขึ้นเพราะปัจจุบันรายงานการวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมากมายหลากหลายและรวดเร็ว งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกันโดยใช้

รูปแบบวิธีวิจัยคล้ายกันแต่ใช้กลุ่มตัวอย่างต่างกัน ผลการวิจัยทั้งสองคล้องกันและขัดแย้งกันเป็นผลทำให้ผู้วิจัยสับสนและผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกิดความสับสนและไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ด้วยเหตุนี้เมื่อนักวิจัยหลายท่านที่ให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัยและพยายามพัฒนาวิธีการวิเคราะห์งานวิจัยให้เป็นระบบ มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยสืบเนื่องและการนำผลการวิจัยไปสร้างความเจริญให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง

2. พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทุมพร จามรมาน (2527) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย โดยจำแนกตามพัฒนาการได้ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการนำผลการวิจัยมารวมกัน ลักษณะการนำผลการวิจัยมารวมกัน มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการนำบทคัดย่อหรือผลสรุปของงานวิจัยแต่ละเรื่องมาวางเรียงต่อกัน ซึ่งจะพบมากในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต มักจะคลุมปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการและผลการวิจัย การนำเสนอในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านทราบแต่เพียงว่าใครทำอะไร อย่างไร ได้ผลอย่างไร มิได้เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความรู้เชิงบูรณาการออกมา ลักษณะที่สองเป็นการอ่านรายงานการวิจัยจนเกิดความเข้าใจและนำผลการวิจัยมาเชื่อมโยงกับข้อปัญหาเพื่อให้ได้ความรู้ว่าใครทำอะไร ได้ผลอย่างไรและอยู่ตรงไหนของหัวข้อใหญ่นั้น การสังเคราะห์ดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สังเคราะห์เป็นส่วนใหญ่

ระยะที่ 2 เป็นการเริ่มต้นนำเทคนิคสถิติมาสังเคราะห์ ในระยะนี้เริ่มมีการใช้ตัวเลขหรือความถี่ของงานที่จัดจำแนกเข้ามานับด้วยกัน ได้แก่ วิธีการนับคะแนนเสียง (vote counting method) ใช้การนับจำนวนงานวิจัยจำแนกตามผลการทดสอบสมมติฐานซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ผลการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติไปในทางเดียวกัน กลุ่มที่ผลการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ทิศทางต่างกันและกลุ่มที่ผลการวิจัยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแล้วนับความถี่ของงานวิจัยแต่ละกลุ่ม การสรุปผลการสังเคราะห์จะสรุปตามกลุ่มที่มีความถี่สูงสุด อีกวิธีหนึ่งคือวิธีการรวมความน่าจะเป็นโดยนำค่าดังกล่าวมารวมเป็นค่าความน่าจะเป็นของงานวิจัยทั้งหมด จุดอ่อนของวิธีการนี้คือไม่สามารถระบุปริมาณของผลการวิจัย

ระยะที่ 3 เป็นการเน้นค่าความมากน้อยของผล เป็นการสังเคราะห์หาขนาดของผล (effect size) หรือเทคนิควิธีที่ใช้ในขั้นนี้ว่า การวิเคราะห์แบบเมตต้า (meta analysis) เป็นการนำวิธีการสถิติมาประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยเพื่อหาข้อสรุปอย่างมีระบบจากงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน

3. ประเภทและขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

คุทุมพร จามรมาน (2531) ได้กล่าวถึงประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative synthesis) ได้แก่การอ่านรายงานการวิจัยแล้วนำมาสรุปเข้าด้วยกันซึ่งจะพบจากบทที่ 2 ในวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาภายใต้หัวข้อว่าวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง (2) การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative synthesis) เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขคือค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งหลาย การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (analysis of analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (integrative analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (research of research)

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย

นางลักษณณ์ วิรัชชัย (2542) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มจากกำหนดปัญหาการวิจัยซึ่งต้องเป็นปัญหาที่มีการวิจัยอย่างน้อย 2 ราย เนื่องจากปัญหาการวิจัยนั้นมีคุณค่าน่าสนใจและเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัด มักเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจและทำการวิจัยเป็นจำนวนมาก ปัญหาดังกล่าวจึงเหมาะสมต่อการสังเคราะห์งานวิจัย

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาผู้สังเคราะห์ต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจนโดยศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้ชัดเจนเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

ขั้นที่ 3 การเสาะค้น คัดเลือกและรวบรวมงานวิจัย ในการคัดเลือกงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะหางานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดไว้ สำหรับในเรื่องการคัดเลือกงานวิจัยนั้นผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องศึกษา ตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด ต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยและคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดี มีความเที่ยงตามที่กำหนดให้ ส่วนการรวบรวมผลของการวิจัยเมื่อคัดเลือกงานวิจัยแล้วก็รวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัยของงานวิจัย รวบรวมโดยใช้การจดบันทึก ถ่ายเอกสารหรือกรอกแบบฟอร์มก็ได้

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วยผลการวิจัย รายละเอียด ลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมดเพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุป จากนั้นจึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

ขั้นที่ 5 การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย มีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัยทั่วไป

สำหรับการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะนั้นผู้สังเคราะห์จะต้องสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่องและบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้นทั้งนี้ผู้สังเคราะห์ต้องสรุปด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงและไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเองในการสังเคราะห์ วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะของผลการวิจัยนี้เป็นวิธีการที่ใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณและเป็นวิธีการที่นักวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยทางประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

Cooper and Lindsay (1997) ได้เสนอขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการกำหนดหัวข้อปัญหา ในขั้นนี้มีส่วนสำคัญอยู่ที่การนิยามปัญหาของแต่ละคน เช่นมีนักปริทัศน์ 2 คนนิยามคำว่า “การบ้าน” แตกต่างกัน คนแรกให้คำนิยามว่าการบ้านคืองานที่นักเรียนฝึกหัดในสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้ในชั้นเรียน ในขณะที่อีกคนให้คำนิยามรวมไปถึงการเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์หรือดูรายการโทรทัศน์ ดังนั้นผู้ที่นำข้อมูลเกี่ยวกับการบ้านได้หลายประเด็นมากกว่าก็คือผู้ที่ให้นิยามไว้กว้างกว่านั่นเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นการเสาะค้นงานวิจัย การระบุประชากรสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยนั้นต้องให้ครอบคลุมเป้าหมาย 2 ประการที่นักปริทัศน์ต้องการ คือ เป้าหมายแรกต้องการขอค้นพบที่ตอบสนองผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมดในปัญหาที่ศึกษา เป้าหมายที่สองต้องการให้การศึกษาที่รวบรวมมาจะอ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษาได้ โดยจะใช้งานวิจัยที่เป็นแหล่งปฐมภูมิ แต่มีผู้แย้งว่าอาจจะหาได้จากแหล่งอื่น เช่น เครือข่ายวารสาร (journal network) ฐานข้อมูลอ้างอิง (reference databases) และการติดต่อระหว่างบุคคล (personal communication)

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินข้อมูล หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมงานวิจัยมาแล้ว นักสังเคราะห์ต้องสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพของงานวิจัยแต่ละเล่มว่ามีองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การแก้ปัญหาที่จะสังเคราะห์หรือไม่ ความแตกต่างในการปริทัศน์เกิดจากความแตกต่างของเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของงานวิจัยด้วย บางคนเชื่อว่างานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นหลักฐานที่ดีที่สุดที่หาได้ ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการนำเรื่องการตีพิมพ์มาตัดสินได้ให้เหตุผลว่าการวิจัยที่ตีพิมพ์และไม่ได้ตีพิมพ์อาจให้ผลคล้ายๆ กัน มีนัยสำคัญทางสถิติเหมือนกัน มีคุณภาพที่สอดคล้องกัน บางครั้งงานวิจัยที่ไม่ได้ตีพิมพ์อาจมีคุณภาพมากกว่าก็ได้

ขั้นที่ 4 ขั้นการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล ขั้นนี้ผู้สังเคราะห์จะต้องตัดสินว่าจะใช้การวิเคราะห์ปริมาณหรือไม่ แหล่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และแปลความหมายนั้นคือกฎการสรุปที่ผู้ปริทัศน์งานวิจัยใช้ในการสังเคราะห์ ถ้าเป็นการสังเคราะห์ที่ไม่ใช่เชิงปริมาณนั้นยากที่จะประเมินค่าความเหมาะสมของกฎได้เพราะมักจะไม่ค่อยมีความชัดเจน

ขั้นที่ 5 ขั้นการนำเสนอ ขั้นนี้เป็นผลผลิตสำคัญเป็นแหล่งสะสมความรู้ สิ่งที่ทำให้ความเชื่อถือได้ของรายงานไม่ดีเท่าที่ควรนั่นคือการละเว้นรายละเอียดเกี่ยวกับว่านักปรัศน์จัดระบบการปรัศน์อย่างไร เพื่อให้ผู้อื่นสามารถทำซ้ำในข้อสรุปได้ และการละเว้นหลักฐานที่ผู้อื่นพบว่าสำคัญ การสังเคราะห์จะล้ำสมัยอย่างรวดเร็วถ้าไม่พูดถึงตัวแปรและความสัมพันธ์ที่สำคัญในเรื่องนั้นๆ

จากขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่าการสังเคราะห์งานวิจัยจะต้องมีการกำหนดหัวข้อปัญหาในการที่จะสังเคราะห์ เสาะค้นหางานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะรวมขั้นการประเมินคุณภาพของงานวิจัยที่เสาะหามาด้วยก็ได้ เมื่อได้งานวิจัยมาจึงทำการวิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูลเพื่อสังเคราะห์งานวิจัย ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่นักสังเคราะห์พิจารณาว่าจะใช้การวิเคราะห์แบบใด ขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นการนำเสนอข้อมูล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง : การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาภิมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเข้มแข็ง ผลการวิจัยพบว่า (1) ลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วยลำดับขั้นตอน 7 ประการ คือ ชุมชนรับรู้และตระหนักในปัญหา สมาชิกชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สมาชิกชุมชนร่วมกันแสวงหา และเลือกแนวทางแก้ปัญหา สมาชิกชุมชนร่วมกันดำเนินการสมาชิกชุมชนร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ และสมาชิกชุมชนร่วมกันปรับปรุงหากดำเนินการไม่สำเร็จ (2) องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้และเนื้อหา/องค์ความรู้ สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรากฏในงานวิจัยส่วนใหญ่ ได้แก่ การศึกษาประสบการณ์จากชุมชนอื่น/การศึกษาดูงาน/การทัศนศึกษา/การสนทนาปรึกษาหารือและเปลี่ยนความคิดเห็น การประชุมอย่างเป็นทางการ การปฏิบัติจริง

สุนา ณ สุโหลง. (2545). ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทำมากที่สุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รองลงมาคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิชาที่ทำวิจัยมากที่สุดคือภาษาไทย ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือการวิจัยเชิงทดลอง แบบไม่มีกลุ่ม

ควบคุม กลุ่มที่ใช้ศึกษาส่วนใหญ่มาจากนักเรียนที่มีปัญหาทั้งหมด มัธยมศึกษาของกลุ่มที่ศึกษาเท่ากับ 15 คน มัธยมศึกษาของระยะเวลาที่ทำวิจัยคือ 4 สัปดาห์ เครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุดคือแบบสอบถามและแบบฝึก (2) คุณภาพของรายงานการวิจัยของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (3) ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวน ของคุณภาพของรายงานการวิจัยได้ร้อยละ 83.5 (4) วิธีพัฒนาที่มีการใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานักเรียนมากที่สุด คือแบบฝึก รองลงมาได้แก่วิธีสอนแรงเสริม สื่อการสอน กระบวนการกลุ่ม และศึกษาด้วยตนเอง ตามลำดับ (5) ความสำเร็จในการแก้ปัญหาแยกตามประเภทของวิธีพัฒนา พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความสำเร็จดังนี้ แรงเสริมร้อยละ 94.82 กระบวนการกลุ่มร้อยละ 93.80 สื่อการสอนร้อยละ 93.12 แบบฝึกหัดร้อยละ 92.53 วิธีสอนร้อยละ 92.16 ศึกษาด้วยตนเองร้อยละ 90.75 โดยภาพรวมแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานักเรียนมีความสำเร็จร้อยละ 93.16 6. ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวน ของความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้ร้อยละ 77.1

ธารินี พลเยี่ยม (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1)ศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (2)วิเคราะห์คุณภาพงานวิจัย และศึกษาผลของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อคุณภาพงานวิจัย (3)สังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า (1)ลักษณะการผสมผสานวิธีวิทยาการวิจัยในวิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์ มี 2 แบบ คือ “แบบนำแบบรอง” กับ “แบบทวิภาคี” (2)คุณภาพของวิทยานิพนธ์ที่ใช้แผนแบบการวิจัยผสมผสานมีความหลากหลายดังนี้ วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.86) ระดับดี (ร้อยละ 28.57) และค่อนข้างต่ำ (ร้อยละ 3.57) ตามลำดับ โดยมีตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย 3 ตัว คือ จำนวนวิธีวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทงานวิจัย และรูปแบบวิธีวิจัยแบบสำรวจ-กรณีศึกษา-สัมภาษณ์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณภาพงานวิจัยได้ร้อยละ 57.70 (3)ข้อค้นพบจากงานวิจัยมี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาครู 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

บุปผา เมฆศรีทองคำ. (2547). การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา (2) เพื่อสังเคราะห์ให้ได้สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

รวมทั้งเปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่างของผลการวิจัยที่ได้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาและสังเคราะห์สรุปให้ได้ความเกี่ยวข้องระหว่างคุณลักษณะงานวิจัยและผลการวิจัย และ (3) เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาโทระดับปริญญาโทโดยศึกษาในประเด็นวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากที่สุด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ คือ ผู้นำชุมชนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงมากที่สุด โรงเรียนที่ศึกษาส่วนใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและใช้วิธีการสังเกตเป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด (2) ผลการสังเคราะห์มี 2 ประเด็นที่ปรากฏในงานวิจัยทั้ง 10 เรื่อง ได้แก่ 1) ประเภทบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชนและนักการเมืองท้องถิ่น และ 2) ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ ร่วมสละเงิน แรงงาน วัสดุสิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ ให้ทางโรงเรียนและเป็นวิทยากรในชั้นเรียน/ให้สัมภาษณ์นักเรียน และจากการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่างของผลการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ซึ่งมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มงานวิจัยที่มีสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน/ปัจจัยอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายและมีครอบคลุมหลายประเด็นและกลุ่มงานวิจัยที่ไม่ค่อยมีสารสนเทศและข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวพบว่ามีความแตกต่างกัน 7 ประเด็น คือ ประเภทงานวิจัย ระดับการศึกษาสถาบันที่ผลิตงานวิจัย ปีที่ทำงานวิจัยเสร็จ ประเด็นวิจัยที่ศึกษา บริบทของโรงเรียนที่ศึกษาและพื้นที่ที่ศึกษา (3) ผลการวิเคราะห์มี 4 ปัจจัยในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ 1) ปัจจัยโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนให้โอกาสชุมชน ลักษณะของโรงเรียน โรงเรียนที่มีคุณภาพ ความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ความร่วมมือร่วมพลังและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน 2) ปัจจัยผู้บริหาร ได้แก่ ภูมิหลัง ผู้บริหารที่มีคุณภาพ คุณลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะการทำงาน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความศรัทธาต่อผู้บริหารและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน 3) ปัจจัยครู ได้แก่ ภูมิหลัง คุณลักษณะส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าของชุมชน ลักษณะการทำงาน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความศรัทธาต่อครู ความรู้สึกผูกพันระหว่างชุมชนกับครูและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน และ 4) ปัจจัยชุมชน ได้แก่ ลักษณะของชุมชน ภูมิหลังของคนในชุมชน ความรู้สึกผูกพันกันในชุมชน ความศรัทธาต่อบุคลากรในโรงเรียน ความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน การเห็นคุณค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมและความร่วมมือร่วมพลัง

วลัยภรณ์ คำมา (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองในประเทศไทย เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อสังเคราะห์วิธีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และสังเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า (1) การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของงานวิจัยพบว่างานวิจัยที่ผลิตขึ้นในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีจำนวนมากที่สุด มีการพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ. 2540 และ พ.ศ.2546 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด (2) การสังเคราะห์วิธีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง สังเคราะห์เชิงปริมาณโดยวิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า พบว่า วิธีการที่สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้นได้แก่ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการบำบัดโดยใช้กิจกรรมศิลปะ โดยมีค่าเฉลี่ยของค่าขนาดของผลเท่ากับ 3.33 , 1.76 , 1.53 , 1.21 และ 0.82 ตามลำดับ อีกวิธีเป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่าวิธีการตามแนวทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้สูงขึ้น ได้แก่ การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออก กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การบำบัดโดยใช้กิจกรรมศิลปะ การฝึกควบคุมตนเองและฝึกความรู้สึกไว การฝึกสมรรถภาพทางกาย การบำบัดโดยใช้ดนตรี การใช้วรรณกรรมบำบัด การบำบัดโดยใช้การเสริมแรง (3) การสังเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง สังเคราะห์เชิงปริมาณโดยวิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่ ตัวแปรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และตัวแปรเพศ โดยมีค่าเฉลี่ยของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.29 และ 0.23 ตามลำดับ การสังเคราะห์เชิงปริมาณโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่ สัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้าง ตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ ความวิตกกังวล ความรับผิดชอบ ความภาคภูมิใจในตนเอง ลักษณะความเป็นผู้นำ ฐานะเศรษฐกิจทางครอบครัว

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและนำเสนอวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้เข้าใจวิธีการดังกล่าวมากขึ้น รายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาที่ผู้วิจัยนำเสนอสาระซึ่งประกอบด้วยความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา องค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหาและขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2540) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา ไว้ว่า เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหรือพรรณนาเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับเนื้อหาของเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อต่างๆ ทั้งภาพและภาษา การวิเคราะห์เนื้อหามีความหมายเหมือนการวิเคราะห์เอกสาร กล่าวคือเป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบหนึ่งที่มีลักษณะเป็นการสำรวจเชิงวิเคราะห์ ซึ่งสำรวจและวิเคราะห์เฉพาะเอกสารและเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเอกสารเท่านั้น

นิตา ชูโต (2548) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหา หรือบางครั้งเรียกว่า การวิจัยเอกสาร (documentary research) หมายถึงการสกัดเนื้อหาสาระ (content message) ที่ผู้เขียนสื่อ ความหมายทั้งทางตรง (manifested) และทางอ้อม (laten) แก่ผู้อ่าน

สุภางค์ จันทวานิช (2548) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหา คือเทคนิคการวิจัยเพื่อพยายามจะบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือเอกสาร โดยใช้วิธีเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบและเน้นสภาพวัตถุวิสัย การบรรยายนี้เน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความ พิจารณาจากเนื้อหาโดยผู้วิจัย ไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเองเข้าไปพัวพัน ไม่เน้นการตีความหรือหาความหมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง หรือความหมายระหว่างบรรทัด สำหรับนักวิจัยบางคนถือว่าการวิเคราะห์เนื้อหาอาจไม่จำเป็นต้องเป็นวิธีการเชิงปริมาณก็ได้ เพียงแต่ให้การระบุคุณลักษณะเฉพาะของข้อความหรือ สาระอย่างมีระบบและเป็นสภาพวัตถุวิสัย

Weber (1990) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นวิธีการวิจัยวิธีหนึ่งที่มีขั้นตอนในการสรุปอ้างอิงจากเนื้อหาอย่างมีเหตุผล ซึ่งการสรุปอ้างอิงนี้จะเกี่ยวข้องกับสาระระหว่างผู้ส่งและผู้รับ โดยมีหลักเกณฑ์ในการสรุปที่มีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับทฤษฎีและสาระสำคัญที่ น่าสนใจของผู้วิจัยและข้อโต้แย้งในภายหลัง

กล่าวโดยสรุปจากความหมายข้างต้น การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูล จากข้อความและเอกสารอย่างเป็นระบบ โดยการบรรยาย ซึ่งต้องทำอย่างมีเป้าหมาย มีเหตุผล ตามแนวคิด ทฤษฎี และจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปสรุปผลที่ต้องการศึกษาได้ อย่างครอบคลุม

2. ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา

Berelson (1971, อ้างถึงใน นิตา ชูโต, 2548) ได้เสนอประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา ไว้ 17 ประเภท คือ

2.1 ศึกษาแนวโน้มของสาระที่ปรากฏในสาร คือ ผู้วิจัยจำแนกเนื้อหาในส่วนใหญ่และจัด เนื้อหาลงในแต่ละกลุ่มของความถี่ หรือจำนวนที่ปรากฏอันจะช่วยให้ผู้ศึกษาเห็นแนวโน้มของ เนื้อหาเหล่านั้นๆ

2.2 ศึกษาพัฒนาการของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการ หรือความสนใจของผู้เกี่ยวข้องในวรรณกรรม สาขาต่างๆ และสะท้อนให้เห็นขอบเขตและลักษณะการวิเคราะห์ของบริบท อันมีผลต่อเนื้อหานั้นๆ ในช่วงเวลาต่างๆ กันไป

2.3 ศึกษาความแตกต่างของเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับที่เผยแพร่ในท้องถิ่นที่ต่างกัน เพื่อดูความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2.4 ศึกษาเปรียบเทียบสื่อและระดับของการสื่อสาร เนื่องจากเนื้อหาเรื่องเดียวกัน ผู้รับสารแต่ละกลุ่มสนใจจะรับสื่อประเภทต่างๆ และในระดับต่างกัน การวิเคราะห์เช่นนี้ สามารถอธิบายถึงระดับความแตกต่าง ของเนื้อหาที่สื่อแต่ละประเภทเสนอ

2.5 ศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ ดังนั้นการวิเคราะห์เช่นนี้ จะช่วยในการปรับปรุงเนื้อหาของการสื่อสารให้มีการเน้น หรือเสนอสารให้ถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

2.6 การศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหากับสิ่งที่เป็นมาตรฐานซึ่งสามารถทำได้ 3 ระดับ 1) การเปรียบเทียบเนื้อหาตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดยคนอื่น เช่น ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาถึงความถูกต้อง การบิดเบือนและความสมดุลของความเสนอสาร 2) การเปรียบเทียบ หรือประเมิน ตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดยกลุ่มใกล้เคียงกัน เป็นการเปรียบเทียบกลุ่มหนึ่งกับอีกกลุ่มหนึ่ง และ 3) การเปรียบเทียบเนื้อหาตามที่ปรากฏกับมาตรฐานที่ตนวางไว้ เพื่อศึกษาว่าได้เสนอตรงกับความเป็นจริงเพียงใด

2.7 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ อันเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยที่ไม่ปรากฏเป็นตัวเลข เช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือจากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งให้ผู้ตอบสาร สามารถตอบได้หลายๆ แนว กระจัดกระจาย ซึ่งผู้วิจัยจะจัดข้อมูลเป็นกลุ่มหรือประเภทต่างๆ ไว้ เพื่อสะดวกในการจัดตารางวิเคราะห์ข้อสรุปต่อไป

2.8 ศึกษาเทคนิคการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อวิเคราะห์ จุดจับใจ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ หรือพฤติกรรมของผู้รับสารหรือในเรื่องที่สาธารณชนยังมีความเห็นขัดแย้งกันอยู่

2.9 ศึกษาความน่าอ่านของหนังสือ เช่น ตำรา หนังสือสำหรับเด็ก การใช้สีสัน การเว้นวรรค ขนาดของตัวอักษร ความยาวของประโยค คำผสม ความยาวของเรื่อง และความหนักหนาของหนังสือ เป็นต้น ว่าสิ่งต่างๆ นี้เป็นอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มอย่างไร เพื่อที่จะเกิดประโยชน์ในการผลิตและการเลือกหนังสือที่เหมาะสมต่อไป

2.10 การวิเคราะห์วิธีการเสนอสาร ว่ามีวิธีการอะไร ใช้รูปแบบไหน

2.11 ศึกษาความตั้งใจและลักษณะอื่นๆ ของผู้ส่งสาร คือศึกษาว่าผู้ส่งสารเสนอเนื้อหาเช่นนี้เพราะมีความตั้งใจอะไร ในสภาพวัฒนธรรมหรือแรงกระตุ้นอะไรที่เป็นเหตุให้เสนอสาระดังกล่าว (ทางด้านสังคม)

2.12 ศึกษาสภาพทางจิตวิทยาของผู้สื่อสาร เพื่อศึกษาบุคลิกภาพและสภาพจิตใจของบุคคลผู้ส่งสาร

2.13 ศึกษาผลการโฆษณาในแง่กฎหมาย โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบสิ่งที่ศึกษากับเนื้อหาอื่นในลักษณะของโฆษณาชวนเชื่อเช่นเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ทางกฎหมาย

2.14 ศึกษาความหมายหรือสอดคล้องแนมพฤติกรรมของผู้ส่งสาร เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อใช้ทำนายหรือคาดการณ์พฤติกรรมของฝ่ายตรงข้าม เช่น จากเอกสารที่ปรากฏ ประชากรฝ่ายตรงข้ามมีปฏิกริยา มีขวัญกำลังใจหรือมีการเคลื่อนไหวทางการอย่างไร

2.15 ศึกษาสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับสารเพื่อดูว่าคนในสังคมนั้นๆ สนใจเรื่องอะไร ดูการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและสภาพสังคมโดยแบ่งเป็น 1) การศึกษาปัญหาทางอ้อม เมื่อผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาจากผู้รับสารโดยตรงก็ต้องศึกษาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารเพื่อดูความสนใจ ค่านิยม เจตคติ ของบุคคลในสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ 2) สรุปเกี่ยวกับผู้รับสารอันเป็นผลของสื่อมวลชนต่างๆ

2.16 ศึกษาความตั้งใจของผู้รับสาร ผู้วิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์เนื้อหาอธิบายความสนใจของผู้รับสารกลุ่มต่างๆ ในเรื่องต่างๆ กัน ว่าผู้รับสารจะเลือกอ่านและเลือกฟังสาระประเภทใด และด้วยวิธีการใด

2.17 ศึกษาเจตคติและพฤติกรรมของผู้รับสารที่แสดงออก การศึกษาเนื้อหาของสาร เพื่อหาผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่มีต่อบุคคล กลุ่ม สถาบัน สังคม ที่ทำให้เขาเหล่านั้น เปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิดเห็น ค่านิยมและเจตคติในระยะสั้นและระยะยาวได้

3. องค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531) ได้อธิบายว่า แม้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นงานของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ก็ตาม แต่การวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีองค์ประกอบอื่นนอกเหนือจากตัวผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

3.1 เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ เนื้อหาในที่นี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปเอกสารสิ่งพิมพ์เสมอไป อาจอยู่ในรูปอื่นก็ได้ เช่น รูปภาพ การ์ตูน ละคร เพลง การโฆษณา फिल्म ภาพยนตร์ บทคำพูด คำกล่าว หลักฐานทางประวัติศาสตร์ การสนทนา เป็นต้น

3.2 วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์ใหญ่ๆ 3 ประการ คือ 1) เพื่อสรุปข้อมูล 2) เพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายใน 3) เพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายนอก

3.3 หน่วยในการวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิเคราะห์ต้องมีความกระจ่างในเรื่องหน่วยที่วิเคราะห์ว่าเป็นหน่วยแบบใด โดยปกติหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา มี 3 ประการ คือ 1) หน่วยจากการสุ่มได้มาจากการสังเกต หรือการสัมผัส แต่ละหน่วยนั้นมีลักษณะที่เป็นอิสระต่อกัน เช่น ประโยคแต่ละประโยคถือเป็น 1 หน่วย 2) หน่วยจากการบันทึกเป็นการจัดกระทำของข้อมูลจากการสุ่มมาอยู่เป็นกลุ่ม และ 3) หน่วยจากเนื้อหา เป็นการรวบรวมหน่วยจากการบันทึกมาจัดกลุ่มอีกทีหนึ่ง จากประเภทของหน่วยที่จำแนกเป็น 3 ประเภท ผู้อ่านอาจสงสัยว่าจะมีกรรมวิธีอย่างไรในการสร้างหน่วย เกณฑ์ในการสร้างหน่วยอาจทำได้จากการพิจารณาลักษณะต่างๆ ไปทางกายภาพ การพิจารณาทางภาษา การพิจารณาการอ้างอิง การพิจารณาจากโครงสร้าง เป็นต้น ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ (1) การพิจารณาจากสภาพทางกายภาพ เช่น จำนวนเล่มของรายงาน ฉบับแผ่น (2) การพิจารณาภาษา ได้แก่ การแจ่งนับคำ หัวข้อข่าว (3) การพิจารณาอ้างอิง เช่น จากวัตถุประสงค์ เหตุการณ์ บุคคล การกระทำ (4) จากโครงสร้าง ได้แก่ ทางด้านความรู้สึก ภาษาและความหมาย และ (5) จากความหมาย อาศัยความหมายของภาษามาสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เช่น เป็นการขอร้องหรือบังคับ หรือให้โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา

3.4 การสุ่มตัวอย่างและประชากร การวิเคราะห์เอกสารจะต้องเกี่ยวข้องกับปริมาณของสิ่งที่นำมาวิเคราะห์มากมาย ดังนั้นนักวิเคราะห์จึงต้องรู้จักการสุ่มเอกสารออกมาวิเคราะห์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ จำแนกสิ่งที่เกี่ยวข้องที่จะวิเคราะห์ออกจากสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องและหลังจากได้ปริมาณสิ่งที่จะวิเคราะห์ออกมาแล้ว ทำการสุ่มเนื้อหาสาระ สิ่งที่จะวิเคราะห์ออกมา เท่าที่เวลาและงบประมาณอำนวยให้

4. ขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา

สุภาวงศ์ จันทวานิช (2548) ได้อธิบายขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยต้องตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับการคัดเลือกเอกสาร และหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ ใครก็ตามที่มาเป็นผู้วิเคราะห์เนื้อหาต่อไป จะได้มีเกณฑ์และระเบียบเดียวกันในการคัดเลือก ไม่ใช่ผู้วิเคราะห์แต่ละคนต่างก็มีเกณฑ์ของตนและรับช่วงงานต่อกันไม่ได้

4.2 ผู้วิจัยต้องวางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความในเอกสารที่จะถูกนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท การทำเช่นนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ ผู้วิเคราะห์สามารถตัดสินใจได้ว่าคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป

4.3 ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงบริบท หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ด้วย ผู้วิจัยต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ เช่น ใครเป็นผู้เขียน เขียนให้

ใครอ่าน ช่วงเวลาที่เขียนเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างลึกซึ้งขึ้น การพิจารณาเอกสารในสภาพที่เป็นองค์ประกอบจึงเป็นสิ่งจำเป็น การบรรยายคุณลักษณะเฉพาะของเนื้อหาโดยไม่โยงไปสู่ลักษณะของเอกสารของผู้ส่งสาร จะทำให้ผลการวิเคราะห์มีคุณค่าน้อย แต่ถ้าได้มีการเปรียบเทียบคุณลักษณะของเนื้อหาเข้ากับบริบทของเอกสาร และมีการโยงคุณลักษณะดังกล่าวเข้ากับกรอบแนวคิดทฤษฎี ที่เหมาะสมที่ผู้วิจัยเลือกมาเปรียบเทียบ จะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความกว้างขวางขึ้นและนำไปสู่การอ้างอิงใช้กับข้อมูลอื่นๆ ได้

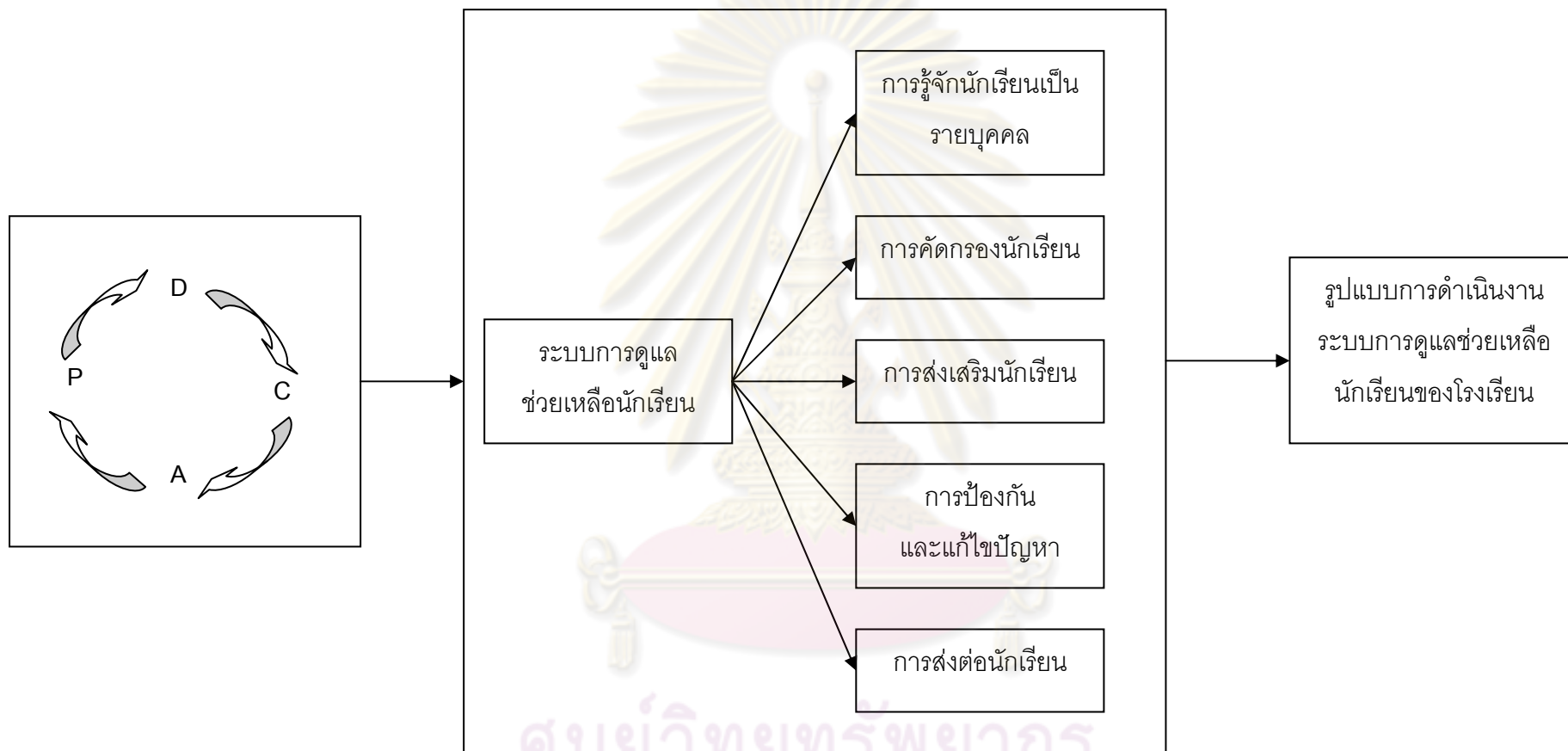
4.4 โดยปกติการวิเคราะห์เนื้อหาจะกระทำกับเนื้อหาตามที่ปรากฏในเอกสารมากกว่ากระทำกับเนื้อหาที่ซ่อนอยู่ การวัดความถี่ของคำหรือข้อความในเอกสาร ก็หมายถึงคำหรือข้อความที่มีอยู่ ไม่ใช่คำหรือข้อความที่ผู้วิจัยตีความได้ การตีความข้อความจะกระทำในอีกขั้นตอนหนึ่ง ภายหลังจากเมื่อผู้วิจัยจะสรุปข้อมูล

4.5 ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่ยังถกเถียงกันอยู่ระหว่างนักวิจัยเชิงปริมาณกับนักวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับนักวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อได้ทำตามขั้นตอน 4 ขั้นที่กล่าวมาแล้วก็ถือว่าผู้วิจัยจะลงมือสรุปข้อมูลอย่างแม่นยำ และนำข้อมูลไปอ้างอิงกับประชากรทั้งหมดได้ แต่สำหรับนักวิจัยเชิงคุณภาพมักมีข้อทักท้วงอยู่บ้าง โดยที่นักวิจัยเชิงคุณภาพเห็นว่า ความถี่ของคำหรือข้อความที่ปรากฏอาจมิได้แสดงถึงความสำคัญของคำหรือข้อความนั้นก็ได้ เช่น คำว่า “ชาติ” , “รักชาติ” ปรากฏถี่หลายครั้งอาจไม่ได้เน้นสาระของเรื่องชาติและความรักชาติก็ได้ ฉะนั้นวิธีการเชิงคุณภาพจึงน่าจะมีส่วนช่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาได้เป็นอย่างดี นักวิจัยเชิงคุณภาพให้เหตุผลว่า การได้คำตอบเลื่อนวางสำหรับคำถามที่ตรงเป้า ยังดีกว่าได้คำตอบที่ชัดเจนสำหรับคำถามที่ผิดเป้า การมุ่งจะวัดความถี่ของคำอย่างเดียว อาจนำไปสู่คำตอบที่ชัดเจนแต่ไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้แนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 2.3

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยจึงแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังสรุปดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ลำดับขั้นตอน	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น	เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์งานวิจัย	ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ได้แนวคิดในการสังเคราะห์งานวิจัย
ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการคัดเลือกงานวิจัย	เพื่อให้ได้งานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์	สำรวจงานวิจัยเชิงคุณภาพและรวบรวมเพื่อนำมาตัดสินใจคัดเลือกให้ได้เฉพาะงานวิจัยที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	ได้งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จำนวน 13 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยจำนวน 15 โรงเรียน
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์งานวิจัย	เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน	ศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากงานวิจัยจำนวน 13 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยจำนวน 15 โรงเรียน	ได้ทราบขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับขั้นตอน	วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการ สังเคราะห์งานวิจัยโดย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา	เพื่อสังเคราะห์รูปแบบ การดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ศึกษาโดยวิธีการ สังเคราะห์งานวิจัย โดย การวิเคราะห์เนื้อหา จาก งานวิจัยจำนวน 13 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วย โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ของงานวิจัยจำนวน 15 โรงเรียน	ได้ทราบรูปแบบการ ดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน
ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสรุป และรายงานผลการวิจัย	เพื่อสรุปผลรวมของการ สังเคราะห์งานวิจัย	สรุปผลที่ได้จากการ วิเคราะห์ สังเคราะห์	ได้ทราบคำตอบของ คำถามการวิจัยทุกข้อ

จากตารางสรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัย แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการวิจัยและกิจกรรม โดยสังเขป ผู้วิจัยจึงนำเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมของขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
2. ศึกษาและวิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการคัดเลือกงานวิจัย มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. สํารวจรายชื่องานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ / ปรญญานิพนธ์ ที่ทำแล้วเสร็จ ในช่วงปี พ.ศ.2542 – 2550 โดยศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ คำสำคัญในการสืบค้น คือ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัย พบบงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ตาม คำสืบค้น ดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 110 เรื่อง
 - 1.2 ทำการคัดเลือกงานวิจัยที่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พบบงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 18 เรื่อง
 - 1.3 จากงานวิจัยทั้ง 18 เรื่อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารายละเอียดในประเด็นของแต่ละเล่ม พบบงานวิจัยที่สามารถนำมาสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 13 เรื่อง

2. รวบรวมงานวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งได้จากการสำรวจในข้อที่ 1
3. ตัดสินใจเลือกงานวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ ซึ่งได้จากการรวบรวมในข้อที่ 2 โดยมีจำนวนงานวิจัย ที่จะนำมาใช้ในการสังเคราะห์ทั้งหมด 13 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยมีรายชื่องานวิจัยแสดงดังภาคผนวก ค

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. อ่านงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 13 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 15 โรงเรียน
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล จัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่โดยใช้หัวข้อที่กำหนดเป็นเกณฑ์
4. บันทึกข้อมูลที่ได้จากการจำแนกลงในแบบบันทึกการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษาทั้ง 15 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยโดยการวิเคราะห์เนื้อหา มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดประเด็นที่จะทำการสังเคราะห์ในที่นี้ ได้แก่ รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. อ่านงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด 13 เรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 15 โรงเรียน
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล จัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่โดยใช้หัวข้อที่กำหนดเป็นเกณฑ์
4. บันทึกข้อมูลที่ได้จากการจำแนกลงในแบบบันทึกรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากกรณีศึกษาทั้ง 15 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการสรุปและรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย

ประชากรงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ของนิสิต / นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยใน ประเทศไทย ที่ทำแล้วเสร็จ ในช่วงปี 2542 – 2550

กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ของนิสิต / นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยใน ประเทศไทย จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ทำเสร็จแล้วในช่วงปี พ.ศ.2542 – 2550 จำนวน 13 เรื่อง

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกงานวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย มีกำหนด 4 ประการ คือ

1. เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน
2. เป็นงานวิจัยที่ได้จากการสืบค้นจากฐานข้อมูลโดยใช้คำสำคัญในการสืบค้น ได้แก่ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เป็นงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งดำเนินการวิจัยในประเทศไทยและทำแล้วเสร็จ ในช่วงปี พ.ศ.2542 – 2550 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนทุกโรงเรียนเริ่มใช้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2542 ซึ่งนโยบายของรัฐบาลได้ให้ทุกโรงเรียนจัดระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

4. เป็นงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิต / นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจาก มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เนื่องจากผู้วิจัยได้อ่านงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ตามที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทยของศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยีไทย (TIAC) แต่พบว่า มีเพียง 4 สถาบันเท่านั้นที่มีงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ในการสังเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบวิเคราะห์เอกสาร

1. ประเมินคุณภาพงานวิจัย

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยซึ่งเป็นแบบประเมินมาตรฐานค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยประเด็นในการประเมิน 5 ประเด็นใหญ่ โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อยทั้งหมด 14 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (scoring rubrics) โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพจากตำราที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพของ Rossman and Marshall (1995) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นสำหรับการประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะแบบประเมินแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ คือ ดีมาก ดีปานกลาง ค่อนข้างต่ำ และต่ำ เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัย จำนวนรวมทั้งสิ้น 14 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นการกำหนดปัญหาวิจัย จำนวน 5 ข้อ การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ข้อ กรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 1 ข้อ วิธีดำเนินการวิจัย จำนวน 4 ข้อ และการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการวิจัย จำนวน 3 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนและการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน

5	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดีมาก
4	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี
3	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
1	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับต่ำ

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน

4.21 – 5.00	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดีมาก
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับต่ำ

3. นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ข) ตรวจสอบความชัดเจนและความครอบคลุมของประเด็นการประเมินและเกณฑ์ที่ใช้ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองฝึกประเมินร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยทำการประเมินคุณภาพงานวิจัย จำนวน 2 เรื่อง ผลการตรวจสอบความสอดคล้องในการประเมินคุณภาพงานวิจัย พบว่า ผลการประเมินงานวิจัยเรื่องที่ 1 ระหว่างผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกัน 11 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 78.57 และผลการประเมินงานวิจัยเรื่องที่ 2 ระหว่างผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามี ความสอดคล้องกัน 12 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 85.71

ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยภาพรวมพบว่างานวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ค่าความเบ้เท่ากับ 0.07 ค่าความโด่งเท่ากับ 0.08 ค่าสูงสุดเท่ากับ 4.86 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 3.00 รายละเอียดแต่ละประเด็นแสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 3.2 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

ประเด็น	Mean	S.D.	Min	Max	Sk	Ku	ความหมาย
การกำหนดปัญหาวิจัย							
1. ชื่อเรื่องการวิจัย	3.92	0.76	3.00	5.00	0.14	-1.05	ดี
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4.23	0.60	3.00	5.00	-0.06	0.05	ดีมาก
3. เหตุผล/ความจำเป็นในการวิจัย	3.92	0.64	3.00	5.00	0.05	0.06	ดี
4. นิยามศัพท์เฉพาะ	3.92	0.86	3.00	5.00	0.16	-1.68	ดี
5. ประโยชน์ของการวิจัย	4.08	0.64	3.00	5.00	-0.05	0.06	ดี
การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง							
6. การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัย	3.77	0.60	3.00	5.00	0.07	0.05	ดี
กรอบแนวคิดการวิจัย							
7. การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย	3.46	0.52	3.00	4.00	0.18	-2.36	ดี
วิธีดำเนินการวิจัย							
8. การออกแบบการวิจัย	4.08	0.64	3.00	5.00	-0.05	0.06	ดี
9. ความเป็นตัวแทนของประชากร/ สถานการณ์/เหตุการณ์	4.00	0.41	3.00	5.00	0.00	6.00	ดี
10. การตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูล	3.77	0.60	3.00	5.00	0.07	0.05	ดี
11. ความเที่ยงของการตีความ	3.54	0.52	3.00	4.00	-0.18	-2.36	ดี
การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย							
12. การสรุปผลการวิจัย	4.08	0.50	3.00	5.00	0.26	2.57	ดี
13. การอภิปรายผลการวิจัย	3.77	0.60	3.00	5.00	0.06	0.05	ดี
14. การใช้ผลจากระบบการดำเนินการ วิจัยมากำหนดข้อเสนอแนะในการวิจัย	3.69	0.63	3.00	5.00	0.31	-0.32	ดี
คุณภาพงานวิจัยโดยภาพรวม	3.87	0.61	3.00	4.86	0.07	0.08	ดี

2. แบบวิเคราะห์เอกสาร

แบบวิเคราะห์เอกสารรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารโดยออกแบบให้ตารางมีลักษณะเป็นตาราง 2 สดมภ์ (column) คือ สดมภ์แรกเป็นสดมภ์ที่บันทึกสาระจากงานวิจัยซึ่งเป็นการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างในกรณีศึกษา และการสังเกต ที่สะท้อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสดมภ์ที่สองเป็นสดมภ์ที่บันทึกดัชนีข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยมีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการอัดสำเนาวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท จากห้องสมุด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และหอสมุดแห่งชาติ
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ.2551 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2551

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) สังเคราะห์ความรู้และข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ความถี่และร้อยละ
- ตอนที่ 2 การสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
- สำหรับแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผู้วิจัยนำเสนอตารางแจกแจงความถี่ โดยแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านการพิมพ์ คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และคุณลักษณะด้านวิธีวิจัย ดังตารางที่

4.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 จำนวนงานวิจัยจำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัย

คุณลักษณะงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
คุณลักษณะด้านการพิมพ์		
1. ประเภทงานวิจัย		
1.1 วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ระดับปริญญาโท	13	100.00
1.2 วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ระดับปริญญาเอก	0	0.00
รวม	13	100.00
2. สาขาวิชา		
2.1 การบริหารการศึกษา	12	92.30
2.2 วิจัยการศึกษา	1	7.70
รวม	13	100.00
3. สถาบันที่ผลิตงานวิจัย		
3.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	7.70
3.2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1	7.70
3.3 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	10	76.90
3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	1	7.70
รวม	13	100.00
4. ปีที่ทำงานวิจัยสำเร็จ		
4.1 ปี 2547	7	53.85
4.2 ปี 2548	4	30.77
4.3 ปี 2549	2	15.38
รวม	13	100.00
คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย		
1. ประเด็นวิจัย		
1.1 การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	11	84.60
1.2 รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1	7.70
1.3 การวิจัยพหุเทศะกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1	7.70
รวม	13	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมี วัตถุประสงค์ของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
2.1 เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	15.38
2.2 เพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	10	76.92
2.3 เพื่อศึกษาปัญหาดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	15.38
2.4 เพื่อสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	15.38
2.5 เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคในการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1	7.70
3. ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมี ประโยชน์ของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
3.1 ได้ทราบปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	15.38
3.2 ได้รูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3	23.08
3.3 นำรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปใช้ในโรงเรียนต่างๆ	3	23.08
3.4 ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหาร งานปกครองโดยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	15.38
3.5 เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน	8	61.54
3.6 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจ	6	46.15
3.7 เป็นการพัฒนาคู่มือที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ องค์ประกอบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1	7.70
3.8 เป็นการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มี ประสิทธิภาพ	7	53.85
3.9 เป็นการดำเนินการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2	15.38
3.10 เป็นข้อเสนอแนะของโรงเรียน สร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน และให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครอง	2	15.38
3.11 ได้ทราบปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1	7.70

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
คุณลักษณะด้านวิธีวิทยา		
1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมีผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	6	46.15
1.2 รองผู้อำนวยการ	5	38.46
1.3 คณะกรรมการสถานศึกษา	3	23.08
1.4 ครู	13	100.00
1.5 นักเรียน	9	69.23
1.6 ผู้ปกครอง	7	53.85
1.7 วิทยากร	2	15.38
2. พื้นที่ที่ศึกษา (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมีพื้นที่ศึกษาของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
2.1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1	6.67
2.2 ต่างจังหวัด	14	93.33
2.2.1 นครพนม	1	6.67
2.2.2 ชัยภูมิ	2	13.33
2.2.3 กาฬสินธุ์	3	20.00
2.2.4 อุบลราชธานี	1	6.67
2.2.5 ชัยนาท	1	6.67
2.2.6 ร้อยเอ็ด	1	6.67
2.2.7 สุรินทร์	1	6.67
2.2.8 บุรีรัมย์	1	6.67
2.2.9 พัทลุง	1	6.67
2.2.10 ภูเก็ต	1	6.67
2.2.11 นครศรีธรรมราช	1	6.67
3. สังกัดที่ศึกษา		
3.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	14	93.33
3.2 เอกชน	1	6.67

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
4.1 แบบสอบถามความคิดเห็น	1	7.70
4.2 แบบทดสอบอัตนัยวัดความรู้ความเข้าใจ	3	23.08
4.3 แบบสังเกต	10	76.92
4.4 แบบสัมภาษณ์	10	76.92
4.5 แบบจดบันทึกภาคสนาม	6	46.15
4.6 แบบประเมิน	2	15.38
4.7 การสนทนากลุ่ม	2	15.38
5. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล		
5.1 1 – 6 เดือน	8	61.53
5.2 7 – 12 เดือน	4	30.77
5.3 มากกว่า 12 เดือน	1	7.70
6. วิธีการตรวจสอบข้อมูล (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมีวิธีการตรวจสอบข้อมูลของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
6.1 ตรวจสอบสามเส้า	9	69.23
6.2 ตรวจสอบข้อมูลหลายมิติ	4	30.77
6.3 ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล	2	15.38
6.4 ไม่ระบุ	1	7.70
7. การวิเคราะห์ข้อมูล (งานวิจัยแต่ละเรื่องอาจมีการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยมากกว่า 1 ข้อ)		
7.1 การวิเคราะห์เนื้อหา	9	69.23
7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย	4	30.77
7.3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล	1	7.70
7.4 วิเคราะห์โดยจำแนกชนิดข้อมูล	1	7.70
7.5 การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ	6	46.15

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ของงานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 13 เรื่อง จำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านการพิมพ์ คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัยและคุณลักษณะด้านวิธีวิทยา โดยเมื่อจำแนกตามคุณลักษณะด้านการพิมพ์พบว่างานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท (ร้อยละ 100.00) เป็นงานวิจัยสาขาบริหารการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 92.30) โดยสถาบันที่ผลิตงานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ร้อยละ 76.92) และเมื่อจำแนกตามปีที่ทำงานวิจัยเสร็จพบว่า เป็นงานวิจัยที่ทำเสร็จในปี 2547 (ร้อยละ 53.85) รองลงมา คือ ปี 2548 (ร้อยละ 30.77) และปี 2549 (ร้อยละ 15.38)

เมื่อจำแนกงานวิจัยตามคุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัยพบว่างานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 84.62) รองลงมา คือ รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการวิจัยพหุเทศการณศึกษาของระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 7.70) เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ร้อยละ 76.92) รองลงมา คือ เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อศึกษาปัญหาดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อสร้างรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 15.38) ส่วนประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยพบว่างานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ร้อยละ 61.54) รองลงมา มีประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 53.85) และใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจ (ร้อยละ 46.15)

เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะด้านวิธีวิทยาพบว่าจากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จำนวน 13 เรื่องนั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ คือ ครู (ร้อยละ 100) รองลงมา คือ นักเรียนและผู้ปกครอง (ร้อยละ 69.23 และ 53.85 ตามลำดับ) โดยพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่ คือ ต่างจังหวัด (ร้อยละ 93.33) โดยเป็นการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์มากที่สุด (ร้อยละ 20.00) โดยโรงเรียนในส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 93.33) เมื่อจำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ (มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 76.92) ขณะที่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พบจากงานวิจัยเป็นลำดับรองลงมา คือ การจดบันทึกภาคสนาม (ร้อยละ 46.15) และระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ คือ 1 – 6 เดือน (ร้อยละ 61.53) นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (ร้อยละ 69.23) รองลงมา คือ การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (ร้อยละ 46.15 และ 30.77 ตามลำดับ)

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำนวน 13 เรื่อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยมีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน แต่ละโรงเรียนโดยใช้วงจร PDCA
2. ดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยในแต่ละเรื่อง ดังภาคผนวก ง
3. จากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 13 เรื่อง ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปของรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ว่ามี 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย” รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม” และรูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”

ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีลักษณะโดดเด่นที่แตกต่างกัน โดยแสดงดังตารางที่ 4.2



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 การสังเคราะห์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ชั้น	กิจกรรม	รูปแบบ "ร่วมมือทุกฝ่าย"					รูปแบบ "หลากหลายกิจกรรม"					รูปแบบ "ทำงานเป็นระบบ"				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	1,2,13	13	2	2	13	3,4,6,7,8,13		6	6	6	9,10,11,12,13	11,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	11,13
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13	13		8,13	7,8,13	7			10	10,11,13	11,13
	ทำการศึกษาเอกสาร	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13					
	สำรวจสภาพพื้นฐาน						3,4,5,6,7,13	3,4,5,6,7,13	3,4,5,6,7,13	3,4,5,6,7,13	3,4,5,6,7,13	9,10,11,12,13				
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	1,13	1				3,5,6,7,13	3,5,6,7				10	9,12,13			
	ศึกษาฐาน	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2										
	แต่งตั้งคณะกรรมการ											9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน											9,10,11,12,13				
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน											9,10,11,12,13				
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง															
จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม			1,2,13	1,2,13	2,13											
D	จัดทำระเบียบสะสม	1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน		1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13			
	การสัมภาษณ์	1,2,13	1,2				3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13				9,10,11,12,13				
	การสังเกต	1,2,13	1,2,13				3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13								
	การเยี่ยมบ้าน	1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				1,2,13						3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร								3,4,5,6,13	3,4,5,6,7,8,13				9,11,12,13	10	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				1,2,13						3,4,5,6,7,8,13				9,10,11,12,13	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง								3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13						
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน				2,13				3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13						
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง								3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13				10		
	จัดกลุ่มนักเรียน		1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13			
	ส่งต่อภายใน					1,2,13						3,4,5,6,7,8,13				9,10,11,12,13
	ส่งต่อภายนอก					1,2,13						3,4,5,6,7,8,13				9,10,11,12,13
โครงการพิเศษต่างๆ								3,5,6,8,13	3,4,5,6,8					12		
C	การนิเทศภายใน	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13
	การนิเทศภายนอก	1	1	1	1	1,13	5,8	8	8	8	8	11,12	11,12	11,12	11,12	11,12
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร	1,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13	1,2,13					7	7			13	11,13
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการ											9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		1,2,13					3,4,5,6,7,8,13					9,10,11,12,13			
	สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง	1,2,13	1,2					6,13					9,10,11,12,13			
A	ประชุมหาแนวทางแก้ไข			1,13	1,2,13	1,2,13	3,4,5,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13				9,10,11,12,13	12
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				1,2,13	1,2,13	6	6	6,7,13	7,8,13	7,8,13			11	9,10,11,12,13	9,10,11,12,13
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			13					3,4,5,6,7,8,13	3,4,5,6,7,8,13					10,13	9,10,11,12,13
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน						4					8				

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นว่ารูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 3 รูปแบบ มีลักษณะการดำเนินงานแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”

รูปแบบนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่โดดเด่นในลักษณะของการร่วมมือกันทุกฝ่าย เป็นรูปแบบที่มีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี บุคลากรมีการรวมตัวเป็นหนึ่งเดียว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ทำให้เกิดความพร้อมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้เพราะการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างพร้อมเพียง โดยการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแบบร่วมมือทุกฝ่าย ได้มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ดำเนินการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาจัดทำระเบียบสะสม มีการเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งหมดในการดำเนินงาน อยู่ภายใต้การกำกับ นิเทศติดตามของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...เข้าใจการใช้เอกสารและนำไปใช้เพื่อเป็นข้อมูล ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล...”

(งานวิจัย 1)

“...ปัญหาการขาดเรียน หนีเรียน เป็นปัญหาที่พบมากที่สุดที่ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลถือเป็นสิ่งแรกที่ควรริบปฏิบัติ...”

(งานวิจัย 2)

“...การปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น...”

(งานวิจัย 13.1)

ขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองนักเรียน

ในการคัดกรองนักเรียน จากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ การสังเกต สามารถจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา แล้วเสนอให้ผู้บริหารรับทราบ โดยการจัดกลุ่มในครั้งนี้ต้องเก็บไว้เป็นความลับ โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจะต้องระวังอย่าให้นักเรียนทราบว่าตนถูกคัดกรอง อยู่ในกลุ่มใด เพราะอาจมีผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียนได้...”

(งานวิจัย 1)

“...ทางด้านอารมณ์ ความประพฤติเกร่ พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น...”

(งานวิจัย 2)

“...การดูจากพฤติกรรมอื่นๆ ของนักเรียนโดยโรงเรียนได้ตั้งเกณฑ์การคัดกรองไว้และเทียบเคียงกับเกณฑ์การคัดกรอง...”

(งานวิจัย 13.1)

ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน

ในการส่งเสริมนักเรียน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับครูที่ปรึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม การพบปะผู้ปกครอง โดยมีการติดตามผล จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...การจัดกิจกรรมโฮมรูมต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก...”

(งานวิจัย 1)

“...กิจกรรมเสริม เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ที่เหมาะสมกับวัยรุ่น โรงเรียนควรจัดให้หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ...”

(งานวิจัย 2)

“...เป็นโอกาสดีที่ผู้ปกครองได้มาพบกับครูที่ปรึกษา...”

(งานวิจัย 13.1)

ขั้นตอนที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

โรงเรียนดำเนินการเชิญวิทยากรจากชุมชนเข้ามามีส่วนในการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน มีการพาไปศึกษาดูงานให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับนักเรียน และมีการดำเนินการติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันปัญหาไม่ให้อุบัติมากขึ้น โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...นำความรู้ด้านการสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟัง การช่วยเหลือ การแก้ปัญหาไปใช้กับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา...”

(งานวิจัย 1)

“...ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาดูงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอบถามแนวทางการแก้ปัญหา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปสู่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้...”

(งานวิจัย 2)

“...เมื่อผู้ปกครองรับทราบปัญหาไปแล้ว มักใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ดังนั้นครูควรอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความเป็นวัยรุ่น...”

(งานวิจัย 13.1)

ขั้นตอนที่ 5 การส่งต่อนักเรียน

ในการส่งต่อนักเรียน ถ้านักเรียนไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้แล้ว ให้ดำเนินการส่งต่อโดยมีการส่งต่อ 2 กรณี คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอกในกรณีที่ร้ายแรง และต้องมีการดูแลติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อเตรียมแก้ไข ปรับปรุงต่อไป โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...การส่งต่อเป็นเรื่องที่ยาก โดยเฉพาะปัญหาเฉพาะด้าน โรงเรียนควรเชิญนักจิตวิทยา มาให้คำปรึกษาเป็นระยะๆ...”

(งานวิจัย 1)

“...การส่งต่อ ฝ่ายปกครอง กรณีที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์บ่อยครั้ง...”

(งานวิจัย 2)

“...มีปัญหาเศรษฐกิจ โดยครูได้ช่วยเหลือในด้านการบริจาคเสื้อผ้า อาหาร และส่งต่อฝ่าย
แนะแนว เพื่อคัดเลือกให้ได้รับทุนการศึกษา...”

(งานวิจัย 13.1)

รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม”

รูปแบบนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 7 เรื่อง ซึ่งมีการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนที่โดดเด่นในลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียน กิจกรรมการป้องกันและ
แก้ไขปัญหามีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และ
กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น โดยรูปแบบนี้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน โดยมี
เป้าหมายที่ตัวนักเรียน ซึ่งโรงเรียนค่อนข้างมีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การดำเนินกิจกรรมต่างๆ
และปัญหาที่พบในโรงเรียนมักมีความหลากหลาย จึงจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
รองรับนักเรียนเช่นเดียวกัน โดยการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแบบ
หลากหลายกิจกรรม ได้มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

เริ่มจากการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินการศึกษาเอกสาร เพิ่มความรู้ ความเข้าใจ
ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยร่วมกันศึกษาสภาพพื้นฐานของโรงเรียน ใน
การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ ระเบียบวาระสนทนา การสัมภาษณ์
การสังเกต และการเยี่ยมบ้าน ซึ่งทำให้ครูที่ปรึกษาได้ข้อมูลที่แท้จริงและลุ่มลึก และโรงเรียนมีการ
นิเทศภายในโดยครูที่ปรึกษาดูแลกัน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไข โดยมีความสอดคล้องกับ
กรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...ทำให้ได้รู้จักรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น เกิดความรู้ความเข้าใจในการ
ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่ต้นอย่างมีประสิทธิภาพ...”

(งานวิจัย 3)

“...ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนกรอกข้อมูลด้วยตนเองนั้น อาจได้ ข้อมูลไม่ตรงกับความจริงก็ได้ แต่การที่มีแบบกรอกข้อมูลฉบับผู้ปกครองที่ทำให้ตรวจสอบข้อมูล ได้...”

(งานวิจัย 4)

“...การดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยให้รู้จักนักเรียนมากขึ้น จากนักเรียนบาง คนที่เคยถูกจัดในกลุ่มต่างๆ ไป คือไม่มีจุดเด่น ไม่มีจุดด้อย เมื่อสำรวจข้อมูลจริง แล้วพบว่าเขามี ความสามารถพิเศษ...”

(งานวิจัย 5)

“...ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่จะเป็นที่ ตัวนักเรียนเอง คือให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง...”

(งานวิจัย 6)

“...การจัดกิจกรรมโฮมรูม และประชุมผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้น ทำให้รู้สึกว่าได้รู้จัก นักเรียนมากขึ้น นักเรียนหลายคนกล้าที่จะแสดงออก...”

(งานวิจัย 7)

“...การแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเท่านั้น แต่ครูต้องทำการรู้จักผู้ปกครองด้วย...”

(งานวิจัย 8)

“...ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกัน อย่างจริงจัง...”

(งานวิจัย 13.2)

ขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและสภาพพื้นฐานของโรงเรียน โดยมีการคัดกรองนักเรียน จากแบบ ประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ซึ่งต้องทำการประเมินทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับครู ผู้ปกครอง และ นักเรียนประเมิน นอกจากนี้ครูที่ปรึกษายังใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มี ความชัดเจนขึ้นและน่าเชื่อถือ ซึ่งจากการคัดกรองนักเรียนได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และครูต้องไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มใด โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...ในการคัดกรองนักเรียน กลัวจะมีผลกระทบต่อจิตใจนักเรียน ในการแยกกลุ่ม ควรต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นความลับ...”

(งานวิจัย 3)

“...แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่ประเมินโดยครูที่ปรึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนั้น ควรมีความสอดคล้องกัน...”

(งานวิจัย 4)

“...ในการคัดกรองนักเรียนโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนนั้นคงไม่เพียงพอ การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ประกอบการพิจารณา...”

(งานวิจัย 5)

“...ในการคัดกรองนักเรียนเพื่อแยกประเภทนักเรียนจะทำให้รู้เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปหรือพฤติกรรมของนักเรียน ถือได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การช่วยเหลือนักเรียนเหมาะสมและถูกต้อง...”

(งานวิจัย 6)

“...การคัดกรองนักเรียนต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลายเป็นตัวชี้วัด จะใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนอย่างเดียวอาจมีการคลาดเคลื่อน การสังเกตนักเรียนจะช่วยให้การคัดกรองนักเรียนมีความเชื่อถือมากขึ้น...”

(งานวิจัย 7)

ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน

ครูที่ปรึกษาต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียน ซึ่งต้องส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มปกติไม่เป็นกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นกลุ่มปกติ ต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพดีขึ้น โดยจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังสามารถจัดโครงการพิเศษต่างๆ ขึ้นได้อีก เพื่อช่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในแต่ละปีก็ควรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...เมื่อพบกับครูที่ปรึกษาจึงรู้ว่าลูกของดิฉันเป็นอย่างไร อยากให้ประชุมบ่อยๆ...”

(งานวิจัย 3)

“...ครูประจำชั้นได้จัดให้มีการโฮมรูมนักเรียน และมีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนใหม่ให้เป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ทุกคนสามารถดำเนินการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง...”

(งานวิจัย 4)

“...ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหา...”

(งานวิจัย 5)

“...หลังจากที่ได้เข้าร่วมประชุมผู้ปกครอง รู้สึกว่าเป็นสิ่งดี เพราะได้มารู้จักกับผู้ปกครองของเพื่อนของลูกหลายคน...”

(งานวิจัย 6)

“...หากโรงเรียนจัดให้ผู้ปกครองมาประชุมบ่อยๆ จะสามารถป้องกันปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้...”

(งานวิจัย 7)

“...กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการผ่านมานั้น สามารถช่วยส่งเสริมนักเรียนได้เป็นอย่างดี...”

(งานวิจัย 8)

“...อยากให้โรงเรียนจัดโครงการนี้ขึ้นบ่อยๆ จะได้ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาลูกๆ ให้เป็นคนดี และยินดีมาร่วมทุกครั้ง...”

(งานวิจัย 13.2)

ขั้นตอนที่ 4 การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มมีปัญหาเป็นพิเศษ ควรให้การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันและแก้ไข้พฤติกรรมของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมประสานผู้เกี่ยวข้อง กิจกรรมใน

ห้องเรียน กิจกรรมสื่อสารผู้ปกครองและกิจกรรมอื่นๆ ที่มีความเหมาะสมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน และครูที่ปรึกษาต้องคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งบันทึกรายงานให้ผู้บริหารทราบ โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้แก่นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยได้ให้นักเรียนเข้าพบและไม่เคยบอกให้ใครทราบเลยว่านักเรียนคนใดปรึกษาเรื่องอะไร ทำให้นักเรียนมีความจริงใจกับครูที่ปรึกษามากขึ้น...”

(งานวิจัย 4)

“...ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดำเนินการ ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักระวังและป้องกันปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะครูที่ปรึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในห้องเรียน จนทำให้นักเรียนทุกคนมีความสามัคคี...”

(งานวิจัย 6)

“...ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนที่พบมากในส่วนใหญ่คือ การหนีเรียน จากการสอบถามนักเรียนพบว่า มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการเรียนไม่เข้าใจ เบื่อไม่อยากรเรียน เรียนไม่เก่ง ตอบคำถามไม่ได้รู้สึกอาย...”

(งานวิจัย 7)

“...ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย...”

(งานวิจัย 8)

“...หลังจากการเฝ้าติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองของนักเรียน และศึกษาหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปกครอง...”

(งานวิจัย 13.2)

ขั้นตอนที่ 5 การส่งต่อนักเรียน

ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาเอกสารเป็นอย่างดี เมื่อมีการช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น ให้ดำเนินการส่งต่อ ซึ่งมี 2 กรณี คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อ

ภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยต้องรายงานให้ผู้บริหารทราบ โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...ปัญหาที่พบการส่งต่อภายในโรงเรียน คือ นักเรียนมักหลีกเลี่ยงในการเข้าพบฝ่ายปกครองและครูแนะแนว ดังนั้นควรส่งต่อในลักษณะส่งถึงมือผู้รับ...”

(งานวิจัย 5)

“...การกำกับติดตามของฝ่ายบริหารต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง...”

(งานวิจัย 6)

“...ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมบ่อยครั้ง ต้องดำเนินการส่งต่อทันที...”

(งานวิจัย 7)

รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”

รูปแบบนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย จำนวน 5 เรื่อง ซึ่งมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่โดดเด่นในลักษณะของการทำงานอย่างมีกระบวนการขั้นตอน มีคณะกรรมการการดำเนินงานดูแลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง วางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานในทุกขั้นตอนมีการรายงานผล จึงทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนค่อนข้างมีระบบที่สมบูรณ์ โดยการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแบบทำงานเป็นระบบ ได้มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ก่อนการดำเนินงานมีประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งบุคลากรหลัก คือ ครูที่ปรึกษาโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และร่วมกันประชุมสร้างปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยดำเนินการสำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ทำการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากการทำระเบียนสะสม การไปเยี่ยมบ้าน ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งจะได้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...เนื่องจากมีนักเรียนที่ต้องดูแลมากเพราะเป็นครูที่ปรึกษาคนเดียว การที่ให้ครูที่ปรึกษาเก็บข้อมูลผู้ปกครองในวันมอบตัวนั้น เป็นการช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลได้ดีมาก...”

(งานวิจัย 9)

“...ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และต้องได้รับการอบรมให้รู้จักหน้าที่...”

(งานวิจัย 10)

“...ระเบียบสะสมที่ได้จัดทำนี้ ควรมีการจัดเก็บและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด...”

(งานวิจัย 11)

“...ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยเก็บข้อมูลจากระเบียนสะสมนั้น ข้อมูลอาจไม่น่าเชื่อถือ ครูต้องมีการสัมภาษณ์และสังเกตนักเรียนควบคู่ไปด้วย...”

(งานวิจัย 12)

“...การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียนให้มาก...”

(งานวิจัย 13.3)

ขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองนักเรียน

ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบคัดกรองพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ซึ่งจัดกลุ่มนักเรียนตามข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และเมื่อแบ่งกลุ่มแล้วได้มีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถยืนยันกันได้จริง โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...ในการคัดกรองนักเรียนนั้น นอกจากจะใช้เครื่องมือในการคัดกรองแล้ว เราจะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนประกอบด้วยว่า ผลการสรุปจัดกลุ่มตามข้อมูลที่ได้รับสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่...”

(งานวิจัย 9)

“...การคัดกรองนักเรียนช่วยให้ง่ายต่อการติดตามดูแลนักเรียน เพราะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียน ทำให้เห็นแนวทางในการติดตามแก้ไข...”

(งานวิจัย 10)

“...ไม่ค่อยมั่นใจผลการคัดกรองนักเรียนบางคน เพราะมีพฤติกรรมไม่เป็นอย่างที่แปลผล...”

(งานวิจัย 11)

“...ปัญหาในการคัดกรองนักเรียน คือนักเรียนตอบคำถามไม่ตรงกับความเป็นจริง...”

(งานวิจัย 12)

ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน

ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันปรึกษาหารือ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพสามารถพัฒนาได้ก้าวไกล โดยไม่ให้กลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้กลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นปกติ โดยจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครอง และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...เมื่อดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครองแล้ว ผู้ปกครองมีความรู้และเข้าใจในปัญหาของวัยรุ่นมากขึ้น...”

(งานวิจัยเรื่องที่ 10)

“...ครูที่ปรึกษาต้องพยายามให้นักเรียนในที่ปรึกษากล้าแสดงออกและแสดงความคิดเห็น...”

(งานวิจัย 11)

“...สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมโฮมรูมตลอดจนได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมโฮมรูม...”

(งานวิจัย 12)

ขั้นตอนที่ 4 การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ครูที่ปรึกษาต้องดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และจัดกิจกรรมซ่อมเสริม เพื่อแก้ไข้ปัญหา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลายได้ตามกรณี โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...รู้วิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหามารนำไปได้จริง...”

(งานวิจัยเรื่องที่ 9)

“...การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด...”

(งานวิจัยเรื่องที่ 11)

“...ครูที่ปรึกษาจะต้องคัดกรองเด็กให้ได้และชัดเจนก่อนที่จะให้คำปรึกษา แต่การให้คำปรึกษานั้นต้องให้เด็กได้คิด ครูควรป้อนคำถามให้นักเรียนได้คิดตามไปด้วย...”

(งานวิจัย 13.3)

ขั้นตอนที่ 5 การส่งต่อนักเรียน

ครูที่ปรึกษาร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพร้อมทั้งเตรียมจัดหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเฉพาะด้าน เพื่อดำเนินการส่งต่อ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาแก้ไขไม่ได้ โดยมีการส่งต่อ 2 กรณี คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก โดยต้องรายงานให้ผู้บริหารทราบ โดยมีความสอดคล้องกับกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

“...ในขั้นตอนการส่งต่อนั้นไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยส่วนมากนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาจะมีพฤติกรรม แคะการหนีเรียน การแต่งกาย การสูบบุหรี่ การมาสาย เมื่อแนะนำตักเตือนแล้วนักเรียนก็มีพฤติกรรมดีขึ้น...”

(งานวิจัย 9)

“...การส่งต่อ ถ้านักเรียนอ่อนก็แจ้งครูประจำวิชา ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีก็ตักเตือน ถ้าไม่ได้ผลก็ส่งต่อฝ่ายกิจการนักเรียน...”

(งานวิจัย 10)

“...ครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการอย่างไรในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง การต้อนรับและความเป็นกันเองกับผู้ปกครอง จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจ...”

(งานวิจัย 12)

จากการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ ดังตารางที่ 4.3



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”	รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม”	รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”
<p>1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล</p>	<p>ดำเนินการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาจัดทำระเบียบสะสม มีการเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งหมดในการดำเนินงาน อยู่ภายใต้การกำกับ นิเทศติดตามของผู้ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>เริ่มจากการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินการศึกษาเอกสาร เพิ่มความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยร่วมกันศึกษาสภาพพื้นฐานของโรงเรียน ในการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ ระเบียบสะสม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการเยี่ยมบ้าน ซึ่งทำให้ครูที่ปรึกษาได้ข้อมูลที่แท้จริงและลุ่มลึก และโรงเรียนมีการนิเทศภายในโดยครูที่ปรึกษาร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไข</p>	<p>ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ก่อนการดำเนินงานมีประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งบุคลากรหลัก คือ ครูที่ปรึกษาโรงเรียน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และร่วมกันประชุมสร้างปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยดำเนินการสำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ทำการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จากการทำระเบียบสะสม การไปเยี่ยมบ้าน ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งจะได้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”	รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม”	รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”
2. การคัดกรองนักเรียน	<p>ในการคัดกรองนักเรียน จากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ การสังเกตจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน สามารถจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา แล้วเสนอให้ผู้บริหารรับทราบ โดยการจัดกลุ่มในครั้งนี้ต้องเก็บไว้เป็นความลับ</p>	<p>จากการศึกษาเอกสารและสภาพพื้นฐานของโรงเรียน โดยมีการคัดกรองนักเรียน จากแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ซึ่งต้องทำการประเมินทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับครู ผู้ปกครอง และนักเรียนประเมิน นอกจากนี้ครูที่ปรึกษายังใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความชัดเจนขึ้นและน่าเชื่อถือ ซึ่งจากการคัดกรองนักเรียนได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และครูต้องไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มใด</p>	<p>ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบคัดกรองพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ซึ่งจัดกลุ่มนักเรียนตามข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และเมื่อแบ่งกลุ่มแล้วได้มีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถยืนยันกันได้อย่างจริง</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”	รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม”	รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”
3. การส่งเสริมนักเรียน	<p>ในการส่งเสริมนักเรียน ให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับครู ที่ปรึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม การพบปะผู้ปกครอง โดยมีการติดตามผล จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาอย่างเต็มตาม ศักยภาพ</p>	<p>ครูที่ปรึกษาต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม นักเรียน ซึ่งต้องส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่ม ปกติไม่เป็นกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นกลุ่มปกติ ต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมี คุณภาพดีขึ้น โดยจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมเสริม หลักสูตร กิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรม สื่อสารกับผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังสามารถจัดโครงการพิเศษต่างๆ ขึ้นได้อีก เพื่อช่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในแต่ละปีก็ควรมีการปรับเปลี่ยน กิจกรรมให้มีความหลากหลายและ เหมาะสมกับนักเรียน</p>	<p>ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ปรึกษาหารือ โดยการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพสามารถ พัฒนาได้ก้าวไกล โดยไม่ให้นักเรียนปกติ กลายเป็นกลุ่มเสี่ยง และช่วยให้นักเรียน เสี่ยงกลับมาเป็นปกติ โดยจัดกิจกรรม โฮมรูม การประชุมผู้ปกครอง และ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้เกิดการ พัฒนาที่มีประสิทธิภาพ</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

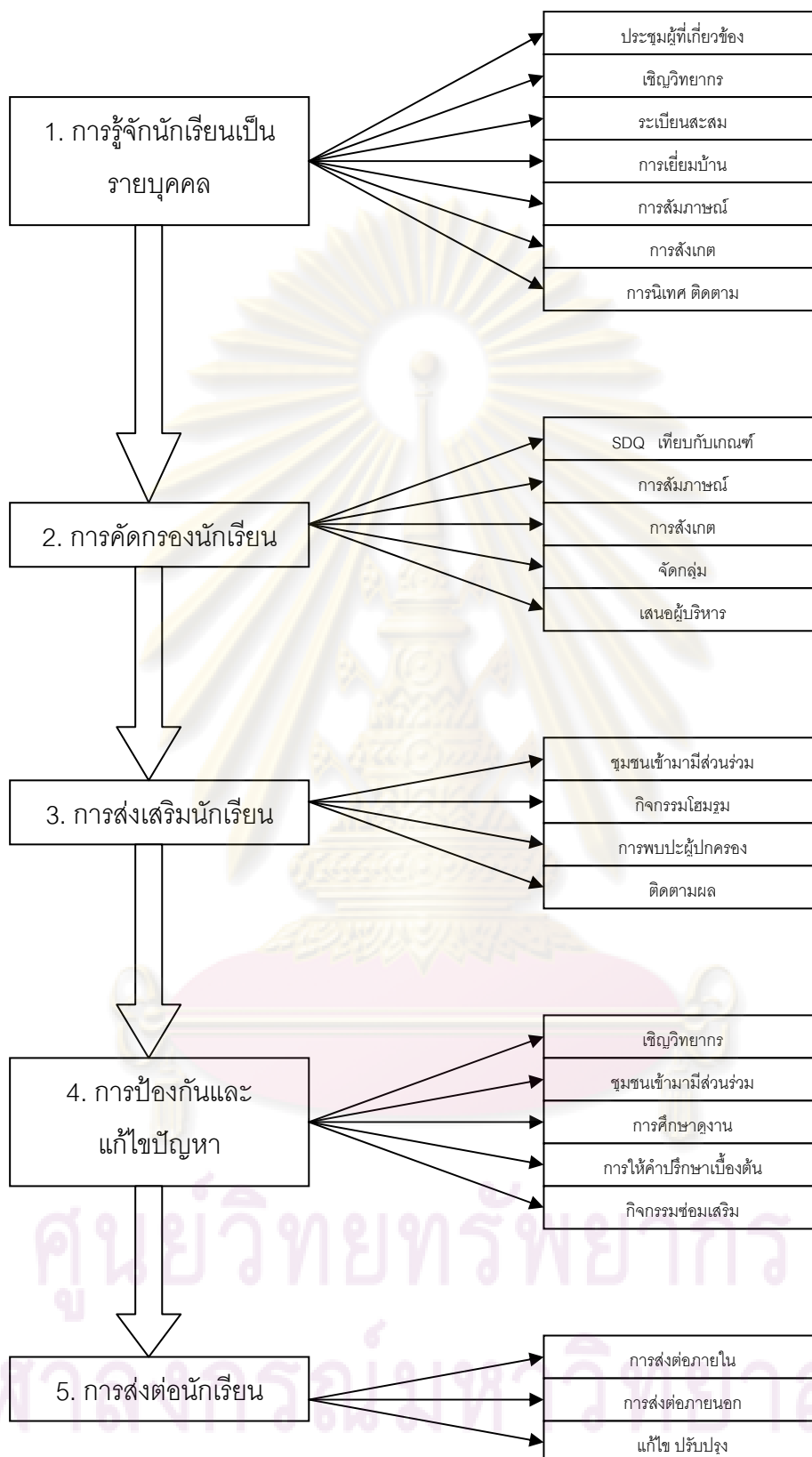
ขั้นตอนการดำเนินงาน	รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”	รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม”	รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”
4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	โรงเรียนดำเนินการเชิญวิทยากรจากชุมชนเข้ามามีส่วนในการป้องกันแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน มีการพาไปศึกษาดูงานให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียน และมีการดำเนินการติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันปัญหาไม่ให้ลุกลามมากขึ้น	ในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มมีปัญหาเป็นพิเศษ ควรให้การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันและแก้ไข้พฤติกรรมของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมประสานผู้เกี่ยวข้อง กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมสื่อสารผู้ปกครองและกิจกรรมอื่นๆ ที่มีความเหมาะสมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน และครูที่ปรึกษาต้องคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งบันทึกรายงานให้ผู้บริหารทราบ	ครูที่ปรึกษาต้องดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และจัดกิจกรรมซ่อมเสริม เพื่อแก้ไข้ปัญหา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลายได้ตามกรณี โดยมีคณะกรรมการคอยดำเนินงานติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานมีขั้นตอน

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

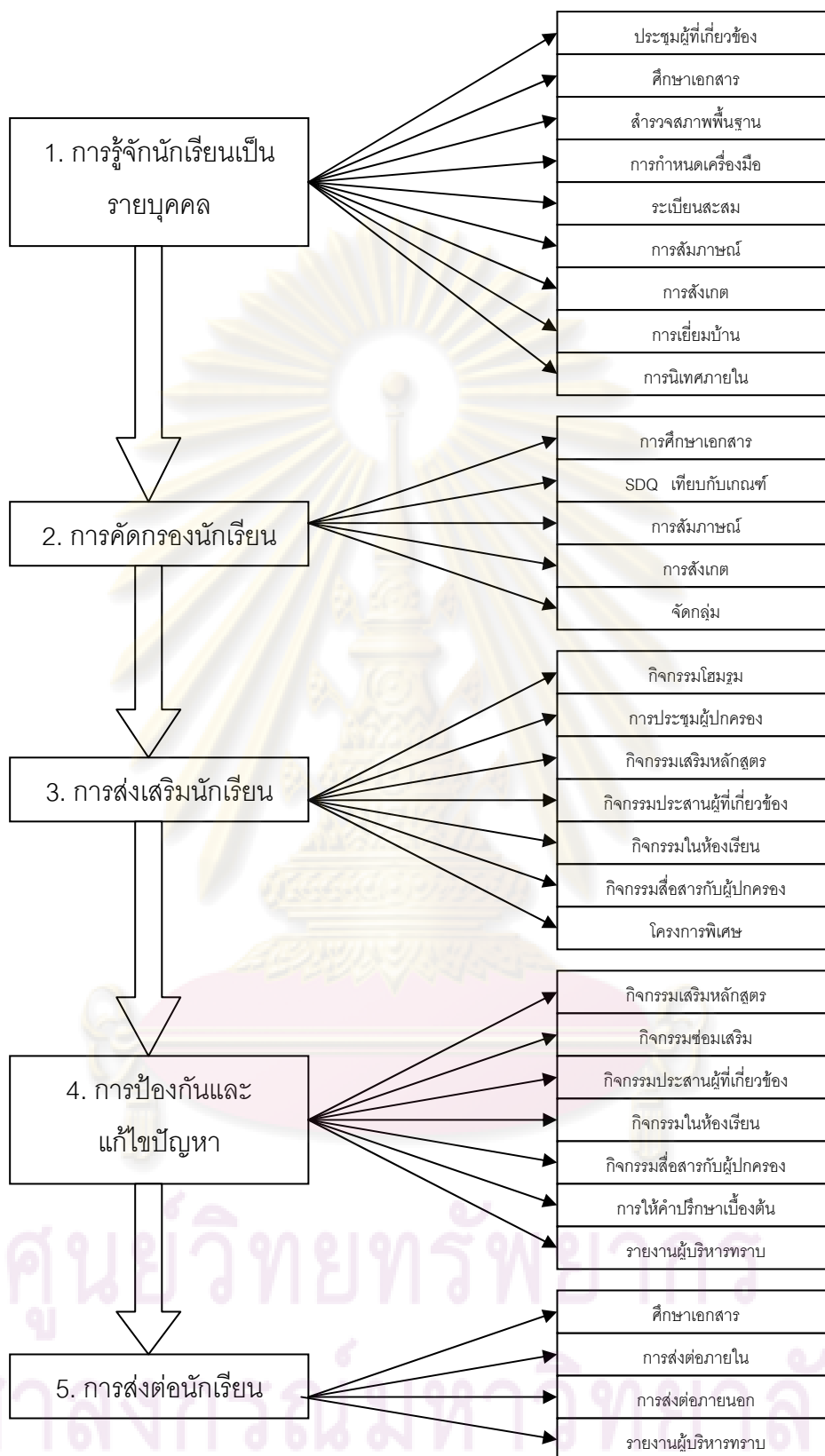
ขั้นตอนการดำเนินงาน	รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย”	รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม”	รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ”
5. การส่งต่อนักเรียน	ในการส่งต่อนักเรียน ถ้านักเรียนไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้แล้ว ให้ดำเนินการส่งต่อ โดยมีการส่งต่อ 2 กรณี คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอกในกรณีที่ร้ายแรง และต้องมีการดูแลติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อเตรียมแก้ไข ปรับปรุงต่อไป โดยได้รับความร่วมมือของทุกฝ่ายเป็นอย่างดี	ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาเอกสาร เป็นอย่างดี เมื่อมีการช่วยเหลือนักเรียน แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น ให้ดำเนินการส่งต่อ ซึ่งมี 2 กรณี คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก ไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยต้องรายงานให้ผู้บริหารทราบ	ครูที่ปรึกษาร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนพร้อมทั้งเตรียมจัดหาบุคลากร ที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อดำเนินการส่งต่อ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาแก้ไขไม่ได้ โดยมีการส่งต่อ 2 กรณี คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก โดยต้องรายงานให้ผู้บริหารทราบ

ผู้วิจัยขอนำเสนอรูปแบบของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 3 รูปแบบ ดังแผนภาพต่อไปนี้

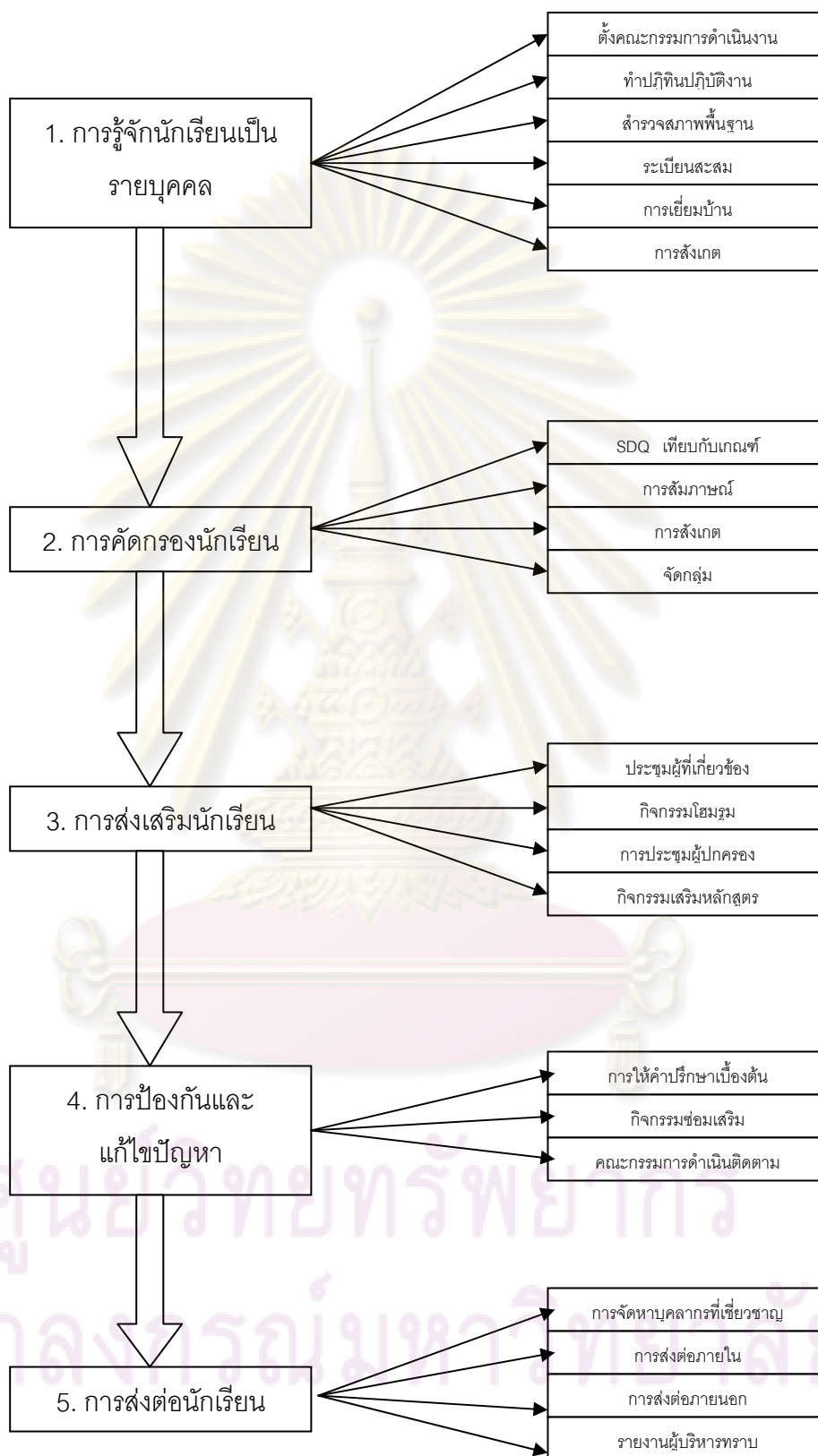
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



แผนภาพที่ 4.1 รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบ “ทุกฝ่ายร่วมมือ”



แผนภาพที่ 4.2 รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบ
“หลากหลายกิจกรรม”



แผนภาพที่ 4.3 รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบ “ทำงานเป็นระบบ”

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การสังเคราะห์งานวิจัยด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) สังเคราะห์ความรู้และข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ประชากรงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ของนิสิต/นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ.2542 – 2550 กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยได้แก่ งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ของนิสิต/นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ.2542 – 2550 จำนวน 13 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบวิเคราะห์เอกสาร

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านการพิมพ์ พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาบัตรระดับปริญญาโท ในสาขาบริหารการศึกษามากที่สุด โดยเป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมากที่สุด และส่วนใหญ่ทำเสร็จในปี 2547

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในประเด็นวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนใหญ่งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านวิธีวิทยา พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ที่นำมาสังเคราะห์นั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครู โดยพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่ คือ ต่างจังหวัด โรงเรียนที่ศึกษาส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด คือ 1 – 6 เดือน ส่วนวิธีการตรวจสอบข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า และใช้การวิเคราะห์เนื้อหามากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่าจากการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 13 เรื่อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1.รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย” 2.รูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม” 3.รูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ” แต่ละรูปแบบมีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน โดยใช้หลักของ PDCA ซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนี้ รูปแบบ “ร่วมมือทุกฝ่าย” เป็นรูปแบบที่มีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี บุคลากรมีการรวมตัวเป็นหนึ่งเดียว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ทำให้เกิดความพร้อมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้เพราะการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างพร้อมเพรียง ส่วนรูปแบบ “หลากหลายกิจกรรม” มีความโดดเด่นในลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียน กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น โดยรูปแบบนี้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน โดยมีเป้าหมายที่ตัวนักเรียน ซึ่งโรงเรียนค่อนข้างมีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การดำเนินกิจกรรมต่างๆ และปัญหาที่พบในโรงเรียนมักมีความหลากหลาย จึงจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายรองรับนักเรียน สำหรับรูปแบบ “ทำงานเป็นระบบ” มีความโดดเด่นในลักษณะของการทำงานอย่างมีกระบวนการ ขั้นตอน มีคณะกรรมการการดำเนินงานดูแลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง วางแผนการดำเนินงาน

ที่ชัดเจน บุคลากรมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานในทุกขั้นตอนมีการรายงานผล จึงทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนค่อนข้างมีระบบที่สมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งจากผลการสังเคราะห์มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยพบว่างานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ เป็นงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมากที่สุด คือ ร้อยละ 76.92 โดยเป็นงานวิจัยที่ทำเสร็จหลังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเมื่อพิจารณาจากประเด็นวิจัยพบว่า เป็นการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมีการจัดทำตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศให้ทุกโรงเรียนจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จจึงต้องมีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนั่นเอง

ในด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เก็บข้อมูลจากครูมากที่สุด คือร้อยละ 100.00 ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้รับรู้อาสาและมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะส่งผลกับนักเรียนโดยตรง นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่ คือต่างจังหวัด ซึ่งสูงถึงร้อยละ 93.33 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริบทของต่างจังหวัดมีลักษณะที่เอื้อต่อการศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมากกว่าเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ในจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากว่าเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ที่สำคัญที่สุดผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างแท้จริงและวิธีการตรวจสอบข้อมูลพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การตรวจสอบสามเส้ามากที่สุดถึงร้อยละ 69.23 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าเป็นวิธีการที่สามารถตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลการวิจัยได้อย่างครบถ้วน

2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

จากการสังเคราะห์พบว่า รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายจึงจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสังเกต คือ เมื่อพิจารณารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 3 รูปแบบ ดั้งชั้นตอนของการคัดกรองนักเรียนที่กล่าวว่าในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การคัดกรองนักเรียนถือเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ครูต้องจัดทำอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในตัวข้อมูล นันทพงศ์ พฤษชาติ รัตน์ (2546) และดงษมาภรณ์ สายวงษ์ปัญญา (2547) กล่าวอีกว่า ต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ชัดเจน และในที่นี่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ชั้นตอนมีความจำเป็นและสำคัญมากกับโรงเรียนทุกโรงเรียนที่ต้องดำเนินการ เพื่อนักเรียนจะได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นต้องมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะได้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับณรงค์ชัย সাইพรวัลย์ (2546) ได้กล่าวว่าโรงเรียนมีคณะกรรมการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ เป็นการช่วยกระตุ้นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดังที่วิจิตร พันธุ์สวัสดิ์กุล (2546) กล่าวอีกว่า การตรวจสอบ กำกับ ติดตามมีประสิทธิภาพ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีความกระชับ ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพเช่นกัน จากที่กล่าวมาการตรวจสอบ/ประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้เกิดการขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา

จากรูปแบบร่วมมือทุกฝ่าย มีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรูปแบบนี้มีความเหมาะสมในโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งครูยังมีการดูแลซึ่งกันและกันในลักษณะครอบครัว คอยให้ความช่วยเหลือกันและให้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายและโรงเรียนต้องมีความใกล้ชิดกับชุมชน ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชนค่อนข้างมาก ส่วนรูปแบบหลากหลายกิจกรรม เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมค่อนข้างสูง มีหลายฝ่ายคอยช่วยกันคิดกิจกรรม ซึ่งในโรงเรียนมีการส่งเสริมทางด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนอย่างเต็มที่ จากการศึกษาอาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มักพบกับปัญหาของนักเรียนที่หลากหลาย จึงส่งผลไปถึงการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้รับกิจกรรมต่างๆ มากขึ้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับรูปแบบทำงานเป็นระบบ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่างๆ ค่อนข้างสูง การดำเนินงานออกมาค่อนข้างมีระบบ แบบแผนที่

แน่นอน มีการดูแลของผู้บริหารและคณะกรรมการอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ผลที่ได้ในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนค่อนข้างมีความมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับโรงเรียนที่จัดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนำรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทด้านต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งในแต่ละรูปแบบต้องอาศัยความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนจึงต้องคำนึงถึงความพร้อมในด้านต่างๆ ให้มากกว่าก่อนที่จะดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนต่อไป
2. สำหรับโรงเรียนที่นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทต่างๆ ของโรงเรียน อาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ หรือนำรูปแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 3 รูปแบบ มาผสมผสานกันในส่วนของกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับโรงเรียนในการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จในอนาคต
3. สารสนเทศเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถนำไปใช้ในการวางแผน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์ที่เนื้อหา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมิได้เป็นผู้ลงสนามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองจึงไม่ทราบข้อมูลของโรงเรียนที่ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน ว่ามีการเพิ่มเติมการดำเนินงานในส่วนใด จึงควรออกแบบงานวิจัยให้มีการศึกษาโดยการลงภาคสนามไปเก็บข้อมูล เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จึงควรศึกษาต่อในประเด็น การประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อทำการเจาะลึกข้อมูลต่อไป จะได้เป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา ภู่วรรณ และสุทธิศรี สมิตเวช. (2549). เอกสารอบรมเทคนิคการแนะแนวและการให้คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับครู อาจารย์ที่ปรึกษา. สมาคมนแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- กิตติภาพ เกาแกกุล. (2547). การพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหาน จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวัญชัย ชุมชุมราษฎร์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพรเจริญวิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: องค์การความร่วมมืออาเซียนและพันธมิตร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- จเร วงศ์คงดี. (2548). รูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จารุวรรณ รัตนมาลี. (2547). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จำลอง สายใจ. (2546). การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมเกียรติ ศรีศรีรินทร์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ณรงค์ชัย สาไพวัลย์. (2546). การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทักษิณ ทักษิมา. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอมือ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทัศนศิริพันธ์ สว่างบุญ. (2548). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน : การวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์กระบวนการทางปัญญาภิมาณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ สนสี. (2547). การพัฒนาครูที่ปรึกษาด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสวายวิทยาคม อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เทพนิมิต บางแสง. (2546). การพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหาด้านพฤติกรรม โรงเรียนสงวนษ์วิทยาคม อำเภอบุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธารินี พลเยี่ยม. (2547). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540 – 2545. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลริสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2541). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- นันทพงศ์ พุกษชาติรัตน์. (2546). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- บุปผา เมฆศรีทองคำ. (2547). การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมา นาคะวะรังค์. (2549). การศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บันลือ ยุบลมาตย์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนอนุกุลนารี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญหนา ศรีลาดเลา. (2546). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคม กิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประดิษฐ์ แสนจันทร์. (2550). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนศูนย์เครือข่าย โรงเรียนชุมแพศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพล ตระการไทย. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนารีอนุกุล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประหยัด ติ้เพื่อย. (2546). การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัฒนา อนนทสีหา. (2546). การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนัญญาพัฒนวิทย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เรืองยศ อุตระศาสตร์. (2546). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่
 ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
 สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจิตร พันธุ์สวัสดิ์สกุล. (2546). การพัฒนาการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา
 อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
 การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วลัยภรณ์ คำมา. (2548). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองในประเทศไทย.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔.
 กรุงเทพมหานคร: องค์การคลังสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ษมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา. (2547). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง
 เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สุภาพจิต, กรม, กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.
 กรุงเทพมหานคร: ยูเร็นส์อิมเมจ กรุ๊ป.
- สุทธิศักดิ์ วรวัฒน์ผดุง. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
 สดึก อำเภอสดึง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธิดา ภัคดีบุญ. (2548). การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเทพ ชะโลธาร. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนธวัชบุรี
 วิทยาคม อำเภอธวัชบุรี เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม.
- สุนา ณ สุโหลง. (2545). การสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัด
 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัย
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สัมพันธ์ อุบัติญญ์. (2546). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน คำชะอีพิทยาคม จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2543). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ ชุมชนเข้มแข็ง : การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัฉริ พูลเพิ่ม. (2546). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน กันทรารมณ อำเภอกันทรารมณ จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทุมพร จามรมาน. (2527). *การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). *การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ*. กรุงเทพมหานคร: ฟีนี พลั บลิชชิง.

ภาษาอังกฤษ

- Cooper, H. and Lindsay, J. J. (1997). Research Synthesis and Meta-analysis. In Bickman, L. and Rog, D. J. (edu.), *Handbook of Applied Social Research Methods*, pp. 315-337. California: Sage Publication.
- The Calhoun School. (2003). *Advisory System [online]*. The Calhoun School. Available from : <http://www.calhoun.org/advisorysystem.htm>. [02/10/2007]

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง

สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนาวรัตน์ สมนาม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3. อาจารย์ ดร. กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์

สาขาวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. อาจารย์จิราพร พรายมณี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

5. อาจารย์นวรินทร์ ตราก้อนทอง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย
2. แบบวิเคราะห์เอกสาร



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย.....รหัสงานวิจัย.....

ชื่อเรื่องงานวิจัย.....

สถาบัน.....ภาควิชา..... สาขา.....

ข้อ	ลักษณะที่ประเมิน	ผลการประเมิน				
		1	2	3	4	5
1	ชื่อเรื่องการวิจัยมีความชัดเจน					
2	วัตถุประสงค์ของการวิจัยชัดเจน					
3	เหตุผล/ความจำเป็นในการทำวิจัยสมเหตุสมผล					
4	นิยามศัพท์เฉพาะมีความชัดเจน					
5	ประโยชน์ของงานวิจัยในด้านวิชาการ					
6	การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย					
7	การพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน					
8	การออกแบบการวิจัยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย					
9	ความเป็นตัวแทนของประชากร/สถานการณ์/เหตุการณ์					
10	การตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูล					
11	ความเที่ยงของการตีความ					
12	การสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับปัญหา/วัตถุประสงค์การวิจัย					
13	การอภิปรายผลเชื่อมโยงการวิจัยนี้กับผลงานวิจัยในอดีต					
14	การใช้ผลจากกระบวนการดำเนินงานวิจัยมากำหนดข้อเสนอแนะในการวิจัย					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพงานวิจัย

1. ชื่อเรื่องการวิจัยมีความชัดเจน
 - 5 ชื่อเรื่องบอกถึงวิธีการศึกษา ตัวแปรและกลุ่มประชากรในการวิจัย
 - 4 ชื่อเรื่องบอกถึงวิธีการศึกษาและตัวแปร
 - 3 ชื่อเรื่องบอกถึงตัวแปรและกลุ่มประชากรในการวิจัย
 - 2 ชื่อเรื่องบอกถึงวิธีการศึกษาและกลุ่มประชากรในการวิจัย
 - 1 ชื่อเรื่องไม่บอกถึงวิธีการศึกษา ตัวแปรและกลุ่มประชากรในการวิจัย
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยชัดเจน
 - 5 วัตถุประสงค์ของการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาการวิจัยและสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 4 วัตถุประสงค์ของการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย แต่ไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยแต่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 2 วัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยและไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 1 ไม่ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. เหตุผล/ความจำเป็นในการทำวิจัยสมเหตุสมผล
 - 5 เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ได้องค์ความรู้ใหม่และไม่มีผู้ใดเคยทำมาก่อน
 - 4 เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ได้องค์ความรู้ใหม่
 - 3 ได้องค์ความรู้ใหม่และไม่มีผู้ใดเคยทำมาก่อน
 - 2 เป็นเรื่องที่น่าสนใจ
 - 1 ไม่ระบุเหตุผล/ความจำเป็นในการทำวิจัย
4. นิยามศัพท์เฉพาะมีความชัดเจน
 - 5 ให้นิยามศัพท์เฉพาะครอบคลุมทุกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและสะท้อนถึงวิธีการวัด/เก็บข้อมูล
ที่ชัดเจน
 - 4 ให้นิยามศัพท์เฉพาะครอบคลุมทุกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แต่ไม่สะท้อนถึงวิธีการวัด/เก็บ
ข้อมูลที่ชัดเจน
 - 3 ให้นิยามศัพท์เฉพาะไม่ครอบคลุมทุกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แต่สะท้อนถึงวิธีการวัด/เก็บ
ข้อมูลที่ชัดเจน
 - 2 ให้นิยามศัพท์เฉพาะไม่ครอบคลุมทุกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและไม่สะท้อนถึงวิธีการวัด/เก็บ
ข้อมูลที่ชัดเจน
 - 1 ไม่ระบุนิยามศัพท์เฉพาะ
5. ประโยชน์ของงานวิจัยในด้านวิชาการ
 - 5 มีประโยชน์ในด้านวิชาการระดับที่ได้องค์ความรู้ใหม่ ปรับปรุงทฤษฎีและแนวคิดรวมถึง
การประยุกต์ทฤษฎีเพื่อนำไปใช้
 - 4 มีประโยชน์ในด้านวิชาการระดับที่ได้องค์ความรู้ใหม่ ปรับปรุงทฤษฎีและแนวคิด
 - 3 มีประโยชน์ในด้านวิชาการระดับที่ได้องค์ความรู้ใหม่
 - 2 มีประโยชน์ในด้านวิชาการระดับประยุกต์ทฤษฎีเพื่อนำไปใช้
 - 1 มีประโยชน์เฉพาะตัวผู้วิจัย

เกณฑ์ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพงานวิจัย (ต่อ)

6. การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย
 - 5 การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยมีทั้งของในประเทศและต่างประเทศ มีความทันสมัย วิธีการนำเสนอแบบสังเคราะห์และสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย
 - 4 การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยมีทั้งของในประเทศและต่างประเทศ มีความทันสมัย วิธีการนำเสนอแบบตัดต่อ แต่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย
 - 3 การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นเอกสารในประเทศที่ทันสมัย วิธีการนำเสนอแบบตัดต่อและสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย
 - 2 การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นเอกสารในประเทศที่ไม่ทันสมัย วิธีการนำเสนอแบบตัดต่อ แต่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย
 - 1 การทบทวนรายงานเอกสารและงานวิจัยไม่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย
7. การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน
 - 5 แสดงให้เห็นลำดับขั้นตอนของการพัฒนากรอบแนวคิด โดยเขียนให้เห็นถึงความต่อเนื่องของเหตุการณ์และมีวิธีการนำเสนอชวนให้ติดตาม
 - 4 แสดงให้เห็นลำดับขั้นตอนของการพัฒนากรอบแนวคิด โดยเขียนให้เห็นถึงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ แต่มีวิธีการนำเสนอไม่น่าติดตาม
 - 3 แสดงให้เห็นลำดับขั้นตอนของการพัฒนากรอบแนวคิด วิธีการเขียนไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ แต่มีวิธีการนำเสนอชวนให้ติดตาม
 - 2 แสดงให้เห็นลำดับขั้นตอนของการพัฒนากรอบแนวคิดเพียงอย่างเดียว
 - 1 ไม่ระบุถึงลำดับขั้นตอนของการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย
8. การออกแบบการวิจัยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
 - 5 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมทั้งให้ความสำคัญกับการอ้างอิงผลการศึกษาวิจัย
 - 4 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอ้างอิงผลการศึกษาวิจัย
 - 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเก็บข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอ้างอิงผลการศึกษาวิจัย
 - 2 มีเฉพาะการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอ้างอิงผลการศึกษาวิจัย
 - 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมทั้งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอ้างอิงผลการศึกษาวิจัย
9. ความเป็นตัวแทนของประชากร/สถานการณ์/เหตุการณ์
 - 5 กลุ่มตัวอย่าง/สถานการณ์/เหตุการณ์เลือกได้อย่างครอบคลุม มีความสมเหตุสมผลและหน่วยตัวอย่างมีจำนวนเพียงพอที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน

เกณฑ์ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพงานวิจัย (ต่อ)

- 4 กลุ่มตัวอย่าง/สถานการณ์/เหตุการณ์เลือกได้อย่างครอบคลุมและหน่วยตัวอย่างมีจำนวนเพียงพอที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
 - 3 กลุ่มตัวอย่าง/สถานการณ์/เหตุการณ์เลือกได้อย่างครอบคลุม มีความสมเหตุสมผล
 - 2 กลุ่มตัวอย่าง/สถานการณ์/เหตุการณ์เลือกได้อย่างสมเหตุสมผลและหน่วยตัวอย่างมีจำนวนเพียงพอที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
 - 1 ไม่ระบุหลักการในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง/สถานการณ์/เหตุการณ์รวมทั้งจำนวนของหน่วยตัวอย่างที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
10. การตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูล
- 5 มีวิธีการเก็บข้อมูลจากหลายสถานการณ์ จากผู้ให้ข้อมูลหลายคน/หลายแหล่งและใช้วิธีการเก็บข้อมูลเดียวกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย
 - 4 มีวิธีการเก็บข้อมูลจากหลายสถานการณ์ จากผู้ให้ข้อมูลหลายคน/หลายแหล่ง
 - 3 มีวิธีการเก็บข้อมูลจากหลายสถานการณ์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
 - 2 มีวิธีการเก็บข้อมูลจากสถานการณ์เดียว จากผู้ให้ข้อมูลหลายคน/หลายแหล่งด้วยวิธีการที่หลากหลาย
 - 1 มีวิธีการเก็บข้อมูลจากสถานการณ์เดียว
11. ความเที่ยงของการตีความ
- 5 มีการนำเสนอสถานการณ์ที่ศึกษาไว้อย่างชัดเจนทั้งทฤษฎีที่ใช้ กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูล
 - 4 มีการนำเสนอสถานการณ์ที่ศึกษาไว้อย่างชัดเจนทั้งทฤษฎีที่ใช้และกลุ่มตัวอย่าง
 - 3 มีการนำเสนอสถานการณ์ที่ศึกษาไว้อย่างชัดเจนทั้งทฤษฎีที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูล
 - 2 มีการนำเสนอสถานการณ์ที่ศึกษาไว้อย่างชัดเจนทั้งกลุ่มตัวอย่างและวิธีการเก็บข้อมูล
 - 1 มีการนำเสนอทฤษฎีที่ใช้ กลุ่มตัวอย่างหรือวิธีการเก็บข้อมูลที่คลุมเครือ
12. การสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับปัญหา/วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5 การสรุปผลการวิจัยจากผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับปัญหา/วัตถุประสงค์ของการวิจัยและครอบคลุมทุกประเด็นของปัญหาที่ต้องการศึกษา
 - 4 การสรุปผลการวิจัยจากผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับปัญหา/วัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ไม่ครอบคลุมทุกประเด็นของปัญหาที่ต้องการศึกษา
 - 3 การสรุปผลการวิจัยจากผลการวิเคราะห์ครอบคลุมทุกประเด็นของปัญหาที่ต้องการศึกษา แต่ผลการวิเคราะห์บางส่วนไม่สอดคล้องกับปัญหา/วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 - 2 การสรุปผลการวิจัยคลาดเคลื่อนจากผลการวิเคราะห์
 - 1 ไม่มีส่วนสรุปผลการวิจัย
13. การอภิปรายผลเชื่อมโยงงานวิจัยนี้กับผลงานวิจัยในอดีต
- 5 การอภิปรายผลแสดงให้เห็นถึงเหตุผลของผลการวิจัยที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้กับผลงานวิจัยอื่นๆ ในอดีต

เกณฑ์ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพงานวิจัย (ต่อ)

- 4 การอภิปรายผลแสดงให้เห็นถึงเหตุผลของผลการวิจัยที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี แต่ไม่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้กับผลงานวิจัยอื่นๆ ในอดีต
 - 3 การอภิปรายผลแสดงให้เห็นถึงเหตุผลของผลการวิจัยและความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้กับผลงานวิจัยอื่นๆ ในอดีตแต่ไม่ได้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี
 - 2 การอภิปรายผลแสดงให้เห็นถึงเหตุผลของผลการวิจัยที่เกิดขึ้นเท่านั้นโดยไม่ได้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎีและไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้กับผลงานวิจัยอื่นๆ ในอดีต
 - 1 ไม่มีการอภิปรายผล
14. การใช้ผลจากระบบการดำเนินงานวิจัยมากำหนดข้อเสนอแนะในการวิจัย
- 5 มีการสรุปผลจากการอภิปรายผลการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะครอบคลุมทั้งด้านนโยบายการปฏิบัติและการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป
 - 4 มีการสรุปผลจากการอภิปรายผลการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะครอบคลุมทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ
 - 3 มีการสรุปผลจากการอภิปรายผลการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะครอบคลุมทั้งด้านนโยบายและการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป
 - 2 มีการสรุปผลจากการอภิปรายผลการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะครอบคลุมทั้งด้านการปฏิบัติและการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป
 - 1 ไม่มีการสรุปผลจากการอภิปรายผลการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

รายชื่อวิทยานิพนธ์ที่นำมาทำการสังเคราะห์งานวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุทธิดา ภัคดีบุญ. (2548). การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สังคม แก้วสว่าง. (2547). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสะเวชวิทยา.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทักษิณ ทักษิมา. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมือง
กาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต
1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บันลือ ยุบลมาตย์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น
รายบุคคล โรงเรียนอนุกุลนารี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประพล ตระการไทย. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนารีนุกูล
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิเชียร ทูยเวียง. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกวางใจ
ศึกษา อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุทธิศักดิ์ วรรณณรงค์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
สตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรทัย สุวารีย์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทวี วิชัยวงศ์. (2548). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านทรายทองวิทยาคม อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัน หยิบล้ำ. (2548). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขวาวใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภคพชร อนุกุลประชา. (2549). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนปิยะมหาราชาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวิทย์ พลวงค์. (2549). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วิฑูร วงษ์แหวน. (2549). รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนหันคาราษฎร์รังษิษดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตารางผลการสังเคราะห์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 1)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน					
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓	✓			
	ศึกษาดูงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม			✓	✓	
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน					
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข			✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่					
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 1

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 2)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓		✓	✓	
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน					
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล					
	ศึกษาดูงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม			✓	✓	✓
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน				✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร		✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข				✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่					
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 1

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 13.1)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓			✓
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน					
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓				
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม			✓	✓	✓
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓				
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน				✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					✓
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข			✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓		
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 1

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 3)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้					
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓	✓			
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓	✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ			✓	✓		
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓	✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 4)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้					
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล					
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓		
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ				✓		
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓	✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน	✓				

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 5)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	✓				
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล					
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓	✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ			✓	✓		
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร			✓	✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓	✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 6)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓		✓	✓	✓
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้					
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓	✓			
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓	✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ			✓	✓		
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร	✓	✓	✓	✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓	✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 7)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้				✓	✓
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓	✓			
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร				✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร				✓	✓
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร			✓	✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓	✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 8)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้			✓	✓	
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน					
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล					
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร				✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ			✓	✓		
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่				✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					✓

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 13.2)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓				
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	✓		✓	✓	
	ทำการศึกษาเอกสาร	✓	✓	✓	✓	✓
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓				
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน					
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน					
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓	✓			
	การสังเกต	✓	✓			
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓	✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน			✓	✓	
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓	✓	
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
ส่งต่อภายใน					✓	
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ			✓			
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง					
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร			✓	✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่			✓	✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 2

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 9)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓		✓	✓	
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้					
	ทำการศึกษาเอกสาร					
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓				
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล		✓			
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน	✓				
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน	✓				
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					✓
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓				
	การสังเกต					
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓		
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน					
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง	✓	✓	✓	✓	✓
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข				✓	
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่					
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					✓

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 3

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 10)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓		✓	✓	
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้			✓	✓	
	ทำการศึกษาเอกสาร					
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓				
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล	✓				
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน	✓				
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน	✓				
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					✓
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓				
	การสังเกต					
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร				✓	
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน					
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง			✓		
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง	✓	✓	✓	✓	✓
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง					
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข				✓	
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่				✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					✓

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 3

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 11)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้				✓	✓
	ทำการศึกษาเอกสาร					
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓				
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล					
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน	✓				
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน	✓				
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					✓
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓				
	การสังเกต					
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓		
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน					
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					✓
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง	✓	✓	✓	✓	✓
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข				✓	
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร			✓	✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่					
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 3

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 12)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓		✓	✓	
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้					
	ทำการศึกษาเอกสาร					
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓				
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล		✓			
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน	✓				
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน	✓				
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					✓
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓				
	การสังเกต					
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓		
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน					
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ				✓		
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก	✓	✓	✓	✓	✓
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร					
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง	✓	✓	✓	✓	✓
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข				✓	✓
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่					
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 3

ตารางแสดงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (งานวิจัย 13.3)

ชั้น	กิจกรรม	องค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน				
		1	2	3	4	5
P	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓
	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้				✓	✓
	ทำการศึกษาเอกสาร					
	สำรวจสภาพพื้นฐานของโรงเรียน	✓				
	กำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล		✓			
	ศึกษาดูงาน					
	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓
	ทำตารางนัดหมายนักเรียน	✓				
	ทำปฏิทินปฏิบัติงาน	✓				
	หาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					✓
	จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม					
D	จัดทำระเบียบสะสม	✓				
	ทำแบบคัดกรองนักเรียน (SDQ)		✓			
	การสัมภาษณ์	✓				
	การสังเกต					
	การเยี่ยมบ้าน	✓				
	จัดกิจกรรมโฮมรูม			✓		
	จัดการประชุมผู้ปกครอง			✓		
	การให้คำปรึกษาเบื้องต้น				✓	
	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร			✓		
	จัดกิจกรรมซ่อมเสริม				✓	
	จัดกิจกรรมประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง					
	จัดกิจกรรมในห้องเรียน					
	จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง					
	จัดกลุ่มนักเรียน		✓			
	ส่งต่อภายใน					✓
ส่งต่อภายนอก					✓	
โครงการพิเศษต่างๆ						
C	การนิเทศภายใน	✓	✓	✓	✓	✓
	การนิเทศภายนอก					
	ตรวจสอบโดยผู้บริหาร				✓	✓
	ตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่ตั้ง	✓	✓	✓	✓	✓
	นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์		✓			
	ตรวจสอบโดยสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง		✓			
A	ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องหาแนวทางแก้ไข				✓	
	บันทึกผลให้ผู้บริหาร				✓	✓
	คัดเลือกกิจกรรมใหม่				✓	
	ปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน					

หมายเหตุ : รูปแบบที่ 3

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายภูธร บ้านเนิน เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526 ที่จังหวัดจันทบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เมื่อปีการศึกษา 2548 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย